

Anexă
la Hotărîrea Parlamentului nr.
din 2017

PLANUL NAȚIONAL DE ACȚIUNI în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022

Partea I

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

(Constituția Republicii Moldova, art. 1)

Secțiunea I Introducere

Asigurarea respectării drepturilor omului constituie un imperativ al societăților care tind spre bunăstare, pace și consolidarea statului de drept. Republica Moldova și-a manifestat interesul pentru valorile fundamentale care vizează drepturile omului atunci cînd a ratificat majoritatea tratatelor internaționale în domeniu. Pentru a asigura respectarea tratatelor internaționale și, respectiv, a implementa obligațiile asumate, autoritățile naționale au declanșat procesul de elaborare a documentelor de politici în domeniul drepturilor omului, care stabilesc direcțiile de activitate ale actorilor naționali în vederea garantării și realizării drepturilor omului.

Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (în continuare – PNADO) pentru anii 2018-2022 este al treilea document de politici publice care are ca scop implementarea și promovarea drepturilor omului în Republica Moldova. Acesta a fost precedat de două documente similare pentru perioadele 2004-2008 și 2011-2014. La baza PNADO 2018-2022 au stat recomandările internaționale în domeniul drepturilor omului adresate Republicii Moldova de către organele de monitorizare ale ONU, Consiliului Europei, OSCE și altor organizații internaționale. În particular, PNADO cuprinde majoritatea recomandărilor Consiliului ONU pentru drepturile omului, acceptate de Republica Moldova în cadrul celui de-al II-lea ciclu al Evaluării Periodice Universale (EPU), care a avut loc la Geneva, în noiembrie 2016.

Totodată, în septembrie 2015, Republica Moldova împreună cu alte 192 de state-membre ale ONU s-au angajat să pună în aplicare Agenda de Dezvoltare

Durabilă 2030, aprobată prin Declarația Summitului privind Dezvoltarea Durabilă, care a avut loc la New York în data de 25 septembrie 2015. În acest sens, la elaborarea PNADO au fost luate în considerare Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) incluse în Agenda 2030. Agenda oferă o nouă abordare de dezvoltare, axându-se pe promovarea drepturilor omului sub toate aspectele. Prin urmare, interesele oamenilor sînt plasate în centrul procesului de dezvoltare, care ar putea fi realizate într-un mod durabil doar prin responsabilizarea oamenilor de a participa, de a contribui și de a beneficia de pe urma dezvoltării economice, culturale, sociale și politice în baza unei poziții comune, în care toate drepturile și libertățile omului sînt respectate.

Secțiunea a II-a

Procesul de elaborare

PNADO este un document de politici de nivel național, elaborat de un grup de lucru mixt, format din reprezentanți ai autorităților publice centrale, reprezentanți ai societății civile și ai partenerilor de dezvoltare, care au printre priorități drepturile omului. Grupul de lucru a fost creat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 1056 din 18 noiembrie 2016. Complexitatea procesului de elaborare a documentului de politici a determinat divizarea grupului de lucru inițial în subgrupuri tematice determinate, potrivit domeniilor de intervenție apreciate în funcție de recomandările din partea mecanismelor de monitorizare a drepturilor omului. Grupul de lucru s-a întrunit într-o serie de ședințe inițiale, în cadrul cărora au fost stabilite subgrupurile tematice și a fost agreat conceptul structurii PNADO. Subgrupurile tematice au elaborat acțiunile în urma unei serii de ședințe, principiul abordării bazate pe drepturile omului constituind piatra de temelie a PNADO.

PNADO este orientat spre susținerea autorităților publice în remodelarea procesului de elaborare a politicilor publice la nivel central și local, pentru a asigura că acestea încorporează și sînt centrate pe necesitățile populației și iau în considerare barierele întîmpinate de grupurile marginalizate și vulnerabile în realizarea deplină a drepturilor fundamentale. O prioritate în procesul de elaborare a PNADO a constituit consultarea autentică a societății civile și a persoanelor ce aparțin grupurilor vulnerabile și minoritare, împreună cu evaluarea schimbărilor sau efectelor asupra capacității de realizare a drepturilor omului.

Secțiunea a III-a

Situația actuală pe domenii de intervenție

Domeniile de intervenție:

Armonizarea cadrului normativ cu standardele internaționale

Republica Moldova este parte la majoritatea tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului, prin urmare, demnitatea, drepturile și libertățile

fundamentale ale omului urmează a fi realizate prin măsuri progresive în conformitate cu standardele stabilite de cele din urmă.

Totuși, ratificarea documentelor internaționale privind drepturile omului nu este o măsură suficientă pentru asigurarea realizării acestora. Din aceste considerente, pe lângă aderarea la instrumentele la care Republica Moldova nu este parte, este necesară și integrarea abordării bazate pe drepturile omului în procesul de creare a politicilor publice și elaborare a actelor normative.

Urmînd recomandările primite de Republica Moldova în luna noiembrie 2016, în cadrul ciclului II al EPU, desfășurate la Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, la Geneva, statul urmează să depună efort suplimentar în privința ratificării și armonizării cadrului normativ și instituțional pentru a spori reformele în domeniile consolidării instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului, mecanismului de plîngeri individuale în cadrul sistemului internațional de protecție egală a drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale, egalității de gen și prevenirii violenței în familie, drepturilor copilului, drepturilor persoanelor cu dizabilități, protecției tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate și nediscriminării.

De asemenea, în vederea asigurării condițiilor pentru implementarea în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului, urmează a fi instituit mecanismul pentru implementarea în dreptul intern a constatărilor (deciziilor) acestor organe.

Sistemul Justiției independent, eficient, transparent și accesibil

Justiția în Republica Moldova are, la momentul actual, ca sarcină înlăturarea deficiențelor de ordin sistemic și sporirea gradului de încredere a cetățenilor în actul de justiție. Potrivit datelor ultimului sondaj al Barometrului de opinie publică (BOP), aprilie 2017, se atestă o evoluție. Descreșterea dramatică a încrederii în justiție în toamna anului 2016 (8%) este succedată de o creștere triplă în primăvara anului 2017 (24%). În context, trebuie să relatăm că această valoare este mai mare cu 6% comparativ cu datele BOP din noiembrie 2011, atunci cînd a fost aprobată Strategia de reformare a sectorului justiției 2011-2016 (SRSJ), al cărei scop de bază a fost crearea unui sistem al justiției „accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului și să contribuie la asigurarea încrederii societății în actul de justiție.”

În cadrul EPU Republicii Moldova i-au fost oferite recomandări în domeniul justiției, care țin de continuarea procesului de reformă a sectorului justiției, prevenirea interferenței în sistemul justiției și combaterea corupției la toate nivelurile, precum și asigurarea accesului la justiție, îndeosebi pentru victimele violenței domestice și violenței bazate pe gen. Recomandările mai țin de întreprinderea măsurilor de îmbunătățire a procedurii de numire, transfer și

promovare a judecătorilor pentru a oferi transparență în sistemul judiciar, iar selectarea judecătorilor să se bazeze pe merite.

Deși actuala SRSJ a ajuns la sfârșitul implementării, procesul de reformare a sectorului justiției va continua prin elaborarea unui nou document de politici în acest scop, pentru a asigura implementarea tuturor recomandărilor asumate, precum și sporirea în continuare a încrederii în actul de justiție. Dezvoltarea unui sistem de justiție centrat pe necesitățile beneficiarului, care să fie accesibil din punct de vedere fizic și informațional urmează să formeze scopul de bază al acțiunilor din domeniul justiției în cadrul PNADO.

Potrivit statisticii violărilor constatate de CtEDO în hotărârile care vizează Republica Moldova pentru anii 1997-2016, una dintre cele mai frecvente încălcări ale Convenției se referă la dreptul la libertate și siguranță (art. 5 CEDO), ocupînd locul trei în topul violărilor drepturilor omului admise de autoritățile naționale, cu o rată de 14 % din numărul total al hotărârilor. Plasarea și deținerea fără consimțămînt informat/forțată în instituții psihiatrice medicale sau rezidențiale a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale este în continuare o practică frecventă în Republica Moldova. Plasarea, deseori, este urmată de administrarea neconsensuală a tratamentului psihiatric. Astfel, PNADO urmează să creeze cadrul necesar ajustării legislației și practicilor de plasare și deținere a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale care corespund standardelor stabilite de Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități; asigurarea că în instituțiile psihiatrice sau rezidențiale nu sînt plasate sau deținute, pe motiv de dizabilitate mintală sau intelectuală, persoane fără consimțămîntul liber și informat.

O altă problemă sînt relele tratamente în locurile de detenție din Republica Moldova care au fost în atenția permanentă a instrumentelor internaționale de monitorizare a drepturilor omului, precum și a instituțiilor naționale relevante. Condițiile inadecvate de detenție și suprapopularea, asistența medicală necorespunzătoare, condițiile de detenție inadecvate pentru deținuții cu dizabilități, îngrădirea contactului cu familia și persoanele apropiate, violența dintre deținuți și inacțiunea administrației penitenciarului în legătură cu plîngerile depuse constituie obiectul plîngerilor pe marginea hotărârilor de condamnare ale Republicii Moldova la CtEDO, dar și conținutul rapoartelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante, Oficiului Avocatului Poporului (OAP)¹ și Consiliului pentru prevenirea torturii.

Noul PNADO își propune să contribuie la remedierea deficiențelor și asigurarea protecției efective împotriva relelor tratamente în locurile de detenție prin consolidarea capacității și asigurarea funcționalității Consiliului pentru prevenirea torturii; îmbunătățirea procedurii de reclamare a încălcării drepturilor omului în detenție și sporirea nivelului de cunoaștere a drepturilor și obligațiilor în rîndul deținuților; îmbunătățirea mecanismului de investigare a plîngerilor privind abuzurile ce au loc în instituțiile de detenție; prevenirea și protecția

¹ Raportul 2015 http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport_2015_final.pdf

împotriva discriminării deținuților ce fac parte din grupurilor vulnerabile; îmbunătățirea serviciilor medicale pentru persoanele private de libertate și îmbunătățirea condițiilor de detenție.

În domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane urmează a fi consolidat cadrul național de politici în domeniul de prevenire și combatere a traficului de ființe umane prin prisma respectării drepturilor omului și mecanismului de monitorizare, evaluare și coordonare a implementării. Urmează a fi depuse eforturi suplimentare în vederea asigurării funcționării eficiente a Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (SNR) în proporție de 100% la orice nivel de administrație publică.

Autoritățile Republicii Moldova conștientizează gravitatea fenomenului traficului de ființe umane și vor depune eforturile necesare pentru realizarea de progrese rapide și consistente în vederea eradicării acestui flagel. Eforturile urmează a fi intensificate pentru adoptarea și implementarea eficientă a documentelor de politici în acest domeniu, în special prin întărirea capacității de investigare, urmărire penală și condamnare a traficantilor, asigurarea protecției victimelor în timpul proceselor de judecată și al urmăririlor penale.

Apărarea și promovarea drepturilor omului este un deziderat care nu poate fi atins fără instituții-cheie, cu mandat în domeniu, consolidate și accesibile. La acest capitol, este de menționat că instituția națională de protecție a drepturilor omului – Oficiul Avocatului Poporului – întâmpină dificultăți în realizarea pe deplin a atribuțiilor sale de apărare și promovare a drepturilor și libertăților omului. Au fost apreciate drept problematice aspectele legale ce țin de funcționalitatea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, funcționalitatea Consiliului pentru prevenirea torturii, prevederile ce țin de rangul și remunerarea Avocatului Poporului, asigurarea financiară a Oficiului Avocatului Poporului, independența funcțională a Ombudsmanului și independența față de alte instituții. În acest sens, asigurarea conformității mandatului și practicii OAP cu Principiile de la Paris, inclusiv obținerea Statutului A și extinderea funcționalității instituției în regiunea transnistreană, sînt direcțiile prioritare de dezvoltare a instituției pentru perioada anilor următori.

În 2012 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității, care instituie cadrul legal și instituțional pentru combaterea discriminării. În baza Legii nr. 121/2012 a fost creat Consiliul – organ specializat în domeniul prevenirii și eliminării discriminării și asigurării egalității. Analiza activității Consiliului relevă necesitatea înlăturării impedimentelor funcționale cu care se confruntă acesta. În prezent, Consiliul este competent doar să constate contravențiile cu elemente discriminatorii, aplicarea sancțiunii fiind prerogativa instanțelor de judecată. Competența de a aplica sancțiuni contravenționale pentru faptele de discriminare ar asigura eficacitatea implementării practice a legislației antidiscriminare. O altă problemă stringentă ține de necesitatea asigurării instituției cu un sediu care să corespundă standardelor de siguranță, sănătate și accesibilitate. Sediul actual al Consiliului

nu asigură condițiile adecvate necesare bunei desfășurări a activității personalului instituției și nu corespunde standardelor de accesibilitate.

Pentru fortificarea măsurilor de protecție, urmează a fi consolidate anumite aspecte instituționale, și anume: atribuțiile **Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității**. De asemenea, urmează a fi soluționată problema sediului Consiliului, care nu este adaptat necesităților de accesibilitate a persoanelor cu dizabilități și nici nu corespunde exigențelor legale pentru obținerea statutului de operator de date cu caracter personal.

Transparența, accesul la informație și libertatea de exprimare

Accesul la informație și libertatea de exprimare sînt drepturi fundamentale ale omului, fiind baza existenței și dezvoltării unei societăți civile desăvîrșite. Potrivit rapoartelor internaționale, Republica Moldova este o țară parțial liberă din perspectiva **libertății presei și asigurării libertății de exprimare**. Raportul Reporters Without Borders² plasează Moldova pe locul 76 din 180 în privința asigurării libertății mass-mediei. Raportul Freedom House³ atribuie Moldovei 3 puncte din 12 la capitolul asigurarea libertății.

Gradul de asigurare a libertății de exprimare este relativ redus, conform OAP. Doar aproximativ 40% din respondenți consideră că le este asigurat dreptul la libertatea opiniei și la exprimare în raport cu dreptul cetățeanului de rînd⁴. Studiul privind percepția populației asupra drepturilor omului în Republica Moldova a arătat că peste jumătate din participanții la sondaj atestă persistența percepțiilor de risc în urma liberei exprimări. După frecvența încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățeanului de rînd în Republica Moldova, dreptul la informație, libertatea opiniei și a exprimării se plasează pe locul 7.

Prin acceptarea recomandărilor EPU referitoare la asigurarea independenței mass-mediei, Republica Moldova și-a asumat obligația implicită de a asigura libertatea de exprimare inclusiv a jurnaliștilor, dar și accesul la informații și transparența în procesul decizional. Independența mediei se va realiza prin reglementarea noțiunilor de proprietar și investitor în domeniul media, cota de piață media, cota de licență media și cota de publicitate, stimularea instituțiilor media să producă și să difuzeze produse naționale, consolidarea instituțională a Consiliului Coordonator al Audiovizualului, dezvoltarea prevederilor anticoncurență în privința instituțiilor media. De asemenea, în vederea asigurării **transparenței și a dreptului de acces la informații**, urmează a fi întreprinse acțiuni de modificare a legislației conexe Legii nr. 982- XIV din 11 mai 2000 cu privire la accesul la informație, în vederea asigurării reglementării minime a mediului on-line și capacitatea personalului din autoritățile publice centrale și locale în domeniul asigurării transparenței și asigurării accesului la informații, asigurarea aplicării uniforme și în spiritul standardelor europene a legii privind datele cu caracter personal.

² Clasamentul disponibil aici: <https://rsf.org/en/moldova>

³ Clasamentul disponibil aici: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/moldova>

⁴ Raportul OAP privind respectarea drepturilor omului pentru anul 2016

În urma implementării acțiunilor planificate se așteaptă ridicarea nivelului de independență a mass-mediei, inclusiv prin avansarea Republicii Moldova în clasamentele internaționale referitoare la libertatea presei, dar și sporirea percepției populației cu privire la realizarea dreptului la libertatea de exprimare.

Nediscriminarea și egalitatea

Asigurarea egalității formează una dintre prioritățile naționale în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova, iar realizarea efectivă a acesteia presupune implementarea abordării bazate pe drepturile omului în procesul de elaborare a politicilor publice în scopul de a crea oportunități egale pentru toată populația țării de a beneficia de drepturile fundamentale, inclusiv prin introducerea măsurilor speciale de asigurare a egalității și de combatere a tuturor formelor de discriminare.

Nivelul de acceptare a persoanelor marginalizate și a grupurilor vulnerabile este factorul determinant în persistența discriminării. Potrivit Studiului privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova valoarea medie a indicelui distanței sociale (IDS)⁵ față de grupurile vulnerabile și marginalizate constituie 2,8 puncte⁶. Totodată, atât în privința persoanelor cu dizabilități psiho-sociale și intelectuale, cât și pentru foști deținuți, distanța socială este mai mare – 4 puncte, respondenții fiind gata să îi accepte în calitate de cetățeni, dar nu și de prieteni sau rude. Distanța socială maximă rămâne a fi manifestată față de comunitatea LGBT (fiind și unicul grup unde jumătate din respondenți au optat pentru excluderea reprezentanților grupului dat din țară) – cu 5,2 puncte și persoanele care trăiesc cu HIV – cu 4,3 puncte, ultimii fiind acceptați în mediu nu mai aproape decât vizitatori ai Republicii Moldova.

Schimbarea atitudinii față de grupurile respective poate avea loc prin asigurarea unei interacțiuni eficiente dintre acestea și majoritatea populației, în cadrul incluziunii în toate aspectele vieții comunității. În acest sens, activitățile incluse în PNADO se orientează pe sensibilizarea societății și autorităților publice cu privire la stereotipurile existente față de persoanele din grupurile vulnerabile și marginalizate, consolidarea capacităților reprezentanților mass-mediei cu privire la particularitățile prezentării materialelor ce vizează grupurile vulnerabile și marginalizate, incriminarea faptelor ilegale motivate de prejudecată, dispreț sau ură și consolidarea capacităților organelor de drept în vederea aplicării eficiente a legislației în cauză, sporirea gradului de cunoaștere în rândul grupurilor vulnerabile și marginalizate a drepturilor lor, pentru a facilita accesul la serviciile de suport oferite de autoritățile și mecanismele de protecție împotriva discriminării, în procesul de revendicare a acestor drepturi. Totodată, pentru a asigura eficiența procesului de monitorizare a modului în care sînt realizate drepturile persoanelor care fac parte din grupurile marginalizate și

⁵ Măsoară atitudinile și nivelul de acceptare față de persoanele din grupurile vulnerabile și marginalizate.

⁶ Studiul și-a propus să evalueze atitudinea socială față de reprezentanții următoarelor grupuri: imigranți, LGBT, minorități etnice, minorități religioase, persoane cu dizabilități mentale și intelectuale, persoane cu dizabilități fizice, persoane care trăiesc cu HIV, persoane de etnie romă, ruși care locuiesc în RM, evrei, persoane de origine africană, persoane străine care locuiesc în Republica Moldova, dar fără cetățenia țării, persoane de religie musulmană, persoane care au fost deținute (ex-deținuți). Materialul a fost elaborat de CPDAE, OHCHR, UNDP în 2016 și poate fi accesat aici:

http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/pub/RO_Studiu%20Perceptii%202015_FINAL_2016%20Febr%2025_Imprimat.pdf

vulnerabile, urmează a fi înființat un mecanism de colectare și monitorizare a datelor dezagregate pe sex, etnie, dizabilitate, apartenență religioasă etc. Rezultatele evaluărilor vor sta la baza proceselor de elaborare și revizuire a politicilor publice naționale și locale.

Egalitatea de gen și violența în familie

Ca urmare a evaluării situației **egalității de gen** în Republica Moldova, Comitetul privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW) cu referire la Moldova și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu persistența atitudinilor patriarhale și stereotipurilor adânc înrădăcinate în țara noastră privind rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților în familie și în societate⁷. Comitetul a remarcat că astfel de atitudini și stereotipuri sînt cauzele profunde ale poziției dezavantajate a femeilor în viața politică și publică; ale violenței împotriva femeilor; ale segregării de gen, așa cum se reflectă în alegerile educaționale ale femeilor și fetelor și opțiunile de încadrare în muncă.

În sensul asigurării egalității de gen și abilitării tuturor femeilor și fetelor, PNADO își propune să consolideze procesul de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați pentru anii 2017-2021 și să contribuie la aderarea Republicii Moldova la instrumentele internaționale ale ONU în domeniul drepturilor omului și ralierea cadrului legal la noile standarde. Totodată, se preconizează promovarea rolului femeii în asigurarea păcii și securității ca urmare a implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate ONU prin elaborarea și aprobarea Planului de Acțiuni pentru implementarea rezoluției menționate.

Violența față de femei și violența în familie reprezintă una dintre cele mai grave și răspândite infracțiuni cu care se confruntă societatea, lezînd drepturile și demnitatea umană a indivizilor. Analiza Observațiilor finale pentru Republica Moldova elaborate de către Comitetul ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei din 2013, a Recomandărilor Raportului Periodic Universal în domeniul drepturilor omului și a hotărîrilor emise de către Curtea Europeană pentru Drepturile Omului pe marginea cazurilor de violență în familie, precum și a studiilor și cercetărilor recente, a demonstrat existența multiplelor lacune și deficiențe sectoriale, dar și sistemice de abordare a fenomenului violenței față de femei și violenței în familie.

În acest domeniu, PNADO își propune să contribuie la implementarea de către instituțiile responsabile, în termenele stabilite, a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pentru anii 2018-2023, inclusiv prin consolidarea mecanismelor de coordonare, de monitorizare și evaluare; să promoveze ratificarea și ajustarea cadrului legal și instituțional la prevederile Convenției privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și violenței domestice; să ia măsuri pentru eficientizarea

⁷ Observațiile finale ale Comitetului cu privire la al patrulea și al cincilea raport periodic combinat ale Republicii Moldova, materialul poate fi accesat aici: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fMDA%2fCO%2f4-5&Lang=en

procesului de investigare a plîngerilor privind hărțuirea sexuală (inclusiv la locul de muncă), prin creșterea ratei proceselor pornite și ratei sentințelor de condamnare pentru comiterea infracțiunilor respective.

Dreptul la educație

Reformele promovate pînă în prezent în sectorul educațional au avut drept scop principal îmbunătățirea accesului la toate nivelurile de educație și îmbunătățirea calității studiilor. Accesul echitabil este important pentru antrenarea tuturor copiilor și tinerilor în procesul educațional, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale, asigurîndu-le astfel șanse egale la o viață decentă, oportunități adecvate de angajare și participare la viața socială. Totuși, declinul demografic conduce la scăderea semnificativă a populației cuprinse în procesul de educație și generează probleme de supradimensionare a rețelei școlare. În același timp, persistă problemele de acces la anumite niveluri de învățămînt generate de creșterea solicitărilor de acces al copiilor de vîrstă mică la educație. Rata de înrolare în învățămîntul general obligatoriu este într-o ușoară scădere. Problemele de acces sînt cauzate de un șir de factori sociali și instituționali, fiind mai accentuate în cazul grupurilor dezavantajate. O altă problemă a sistemului sînt conținuturile curriculare aplicate în prezent, care nu contribuie pe deplin la dezvoltarea personală și afirmarea socială personală a beneficiarilor procesului educațional.

În acest sens, acțiunile incluse în PNADO vor contribui la consolidarea politicii de stat în domeniul educației prin sporirea accesului la educație de calitate pentru toți copiii și tinerii, prin asigurarea unui mediu școlar prietenos și asigurarea că toți beneficiarii obțin cunoștințe și competențe necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, drepturilor omului, egalității de gen, a culturii păcii și nonviolentei, cetățeniei globale și aprecierea diversității culturale. Astfel, curriculumul școlar și cel universitar necesită a fi completate prin dezvoltarea modulelor privind: drepturile omului, cultura păcii și nonviolența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale; de educație ecologică; promovarea sănătății copiilor și adolescenților în corespundere cu evidențele relevante în domeniu; dimensiunea de gen.

Pentru asigurarea educației incluzive, urmează a fi concentrate eforturile pe integrarea și instruirea individualizată a subiecților educației, axate pe cerințele și capacitățile fiecăruia, deschidere spre aplicarea programelor opționale, complementare, adaptate la situații specifice, identificarea nevoilor beneficiarilor și referirea la alte servicii comunitare (servicii de sprijin familial, oportunități de educație nonformală).

Dreptul la ocrotirea sănătății

Republica Moldova este parte la un șir de tratate internaționale care stabilesc obligația statului de a asigura oricărei persoane dreptul de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală pe care o poate atinge⁸, drept stabilit și

⁸ articolul 12 din Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale; articolul 5 e) iv) din Convenția Internațională privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială; articolele 11 (f), 12, 14, 2 b) din Convenția privind Eliminarea

în articolul 36 din Constituția Republicii Moldova. Totuși, realizarea efectivă a disponibilității, accesibilității, acceptabilității și calității bunurilor și serviciilor de sănătate este pusă în dificultate.

Deficiențele **sistemului național de ocrotire a sănătății** au fost semnalate în repetate rânduri de către mecanismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului și instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului. Astfel, potrivit studiului elaborat de OAP și Oficiului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR) „Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova”, circa 62% din populația țării este de părere că statul nu asigură deloc sau în mică măsură acces egal tuturor cetățenilor la servicii medicale de calitate. Odată cu înaintarea în vîrstă, percepția privind accesibilitatea și satisfacția față de serviciile medicale primite este în scădere⁹. În opinia a circa 71,8% din respondenți, asigurarea obligatorie de asistență medicală nu oferă deținătorului acesteia un nivel adecvat al serviciilor medicale, accesul la tratament calitativ fiind condiționat de plățile informale.

În vederea înlăturării acestor carențe de ordin sistemic financiar și instituțional, politica statului în domeniu va fi concentrată pe: dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunilor de fortificare a capacităților și serviciilor de sănătate publică; eficientizarea și consolidarea sistemelor de supraveghere a sănătății populației în vederea identificării problemelor de sănătate și furnizării de informații relevante, veridice și în timp util pentru decizii și acțiuni în domeniul sănătății publice; fortificarea sistemului național de prevenire, pregătire și răspuns în situații de urgențe în sănătatea publică prin intermediul unei abordări integrate a pericolelor; eficientizarea controlului factorilor de risc comportamentali și de mediu; reducerea poverii bolilor transmisibile și netransmisibile prin diminuarea factorilor de risc și asigurarea accesului echitabil al populației la serviciile de prevenire; asigurarea domeniului sănătății publice cu resurse umane competente și suficiente prin fortificarea sistemului de formare pentru realizarea operațiunilor esențiale de sănătate publică; ajustarea structurii organizaționale și îmbunătățirea finanțării serviciului de supraveghere a sănătății publice în scopul realizării operațiunilor și serviciilor esențiale de sănătate publică în colaborare cu alte sectoare; consolidarea cercetărilor în domeniul sănătății publice pentru a asigura fundamentarea politicilor pe dovezi științifice.

În **domeniul sănătății mintale**¹⁰, în cadrul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, a fost recomandată asigurarea faptului că politicile și serviciile cu privire la tratamentul în instituțiile de sănătate mintală și psihiatrice se conformează cu normele internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv prin: disponibilitatea formelor alternative de tratament a bolilor mintale, în particular în cazul tratamentului ambulatoriu, abolirea practicilor violente și discriminatorii în cazul copiilor și adulților cu dizabilități de utilizare a restricțiilor și a administrării forțate de tratamente invazive și ireversibile, monitorizarea independentă și eficientă a tratamentului aplicat pacienților din

Tuturor Formelor de Discriminare față de Femei; articolul 24 din Convenția cu privire la Drepturile Copilului; art. 25 din Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități

⁹ http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/pub/ro-raport_do_final_pentru_tipar.pdf

¹⁰ P. 361-367 matrice

instituțiile de psihiatrie și desfășurarea controlului judiciar eficient pe cauzele de plasare forțată.

Republica Moldova, ca și alte țări din Europa Centrală și de Est, este în tranziție demografică, caracterizată prin câteva provocări: rata scăzută a fertilității, îmbătrânirea demografică, speranța de viață scăzută și mortalitatea ridicată. Obiectivul de dezvoltare durabilă 3 pe sănătate și bunăstare include în mod expres ținta 3.7 „Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă (SSR), inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație”. Astfel, în domeniul sănătății reproductive, urmează a fi luate măsuri pentru a asigura acces echitabil și universal al întregii populații la gama comprehensivă de servicii de sănătate sexuală și reproductivă, dar și creșterea nivelului de educare și informare a populației cu privire la propria sănătate sexuală și reproductivă și la serviciile disponibile în domeniul SSR.

Dreptul la muncă și protecție socială

Potrivit Studiului „Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova”, dreptul la muncă și condiții prielnice de muncă este în topul celor mai importante și actuale drepturi, a căror respectare se cere a fi asigurată de către stat. Potrivit opiniei a 27 % dintre respondenți, acest drept se află, după dreptul la sănătate, protecție socială și dreptul la educație, printre cele mai importante drepturi, care însă nu sînt respectate¹¹.

Pe de altă parte, mecanismele internaționale de protecție a drepturilor omului au solicitat Republicii Moldova să depună efort suplimentar pentru a garanta realizarea efectivă a acestui drept, inclusiv prin: garantarea unui salariu minim național suficient pentru asigurarea unui standard de viață adecvat angajaților și familiilor acestora și instituirea unui mecanism pentru a determina și a ajusta, în mod regulat, salariul minim proporțional cu costul de trai.

În această ordine de idei, domeniile de intervenție ale PNADO pe acest segment vor fi canalizate spre fortificarea procesului de implementare a Strategiei naționale de ocupare a forței de muncă pentru anii 2017-2021, inclusiv asigurarea protecției drepturilor la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți angajații.

Drepturile copilului

Principalele deficiențe în domeniul drepturilor copilului, conform Raportului Avocatului Poporului pentru Protecția Drepturilor Copilului (Ombudsmanul copilului) se referă la indemnizațiile lunare pentru îngrijirea copiilor, care nu acoperă minimul de existență pentru întreținerea copilului; lipsa mecanismelor de protecție a copiilor rămași acasă în grija rudelor sau altor persoane; accesibilitatea informației pentru copiii cu necesități speciale; cazuri de violență față de copii, precum și a serviciilor de reabilitare fizică și psihologică, dar și de reintegrare socială pentru minorii-victime ale abuzurilor; lipsa specialiștilor în protecția drepturilor copilului în cadrul administrației

¹¹ http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport2016_romana.docxdef.pdf

publice locale (APL), și altele. Totodată, Raportul Ombudsmanului copilului relevă numeroase lacune cu privire la asigurarea drepturilor copiilor refugiați, copiilor cu dizabilități, dreptului la securitatea socială, la educație, fiind abordate și problemele ce țin justiția juvenilă etc.

Planul național în domeniul drepturilor omului înglobează acțiuni în vederea implementării recomandărilor mecanismelor internaționale de protecție a drepturilor omului, care au venit cu multiple constatări în ceea ce privește măsurile ce urmează a fi implementate pentru asigurarea realizării drepturilor copiilor și adolescenților în Republica Moldova. Printre acestea fiind: punerea în aplicare a măsurilor de atenuare a efectelor migrației asupra bunăstării copiilor afectați, inclusiv prin furnizarea de sprijin la nivel local; instruirea îngrijitorilor și îmbunătățirea sprijinului social și psihologic al copiilor afectați; crearea mecanismelor eficiente de depunere a plîngerilor de la copiii lăsați în îngrijire și monitorizarea calității îngrijirii; intensificarea urgentă a măsurilor de combatere a muncii copiilor, acordînd o atenție deosebită situației fetelor, copiilor din familii vulnerabile și cei rămași fără îngrijire.

Pe parcursul ultimilor ani, autoritățile au înregistrat progrese importante privind consolidarea **sistemului de justiție pentru copii** prin instituirea unor noi mecanisme preluate din experiența altor state și adaptarea acestora realităților sociale specifice Republicii Moldova. Cu toate acestea, potrivit constatărilor evidențiate în Raportul alternativ al Oficiului Avocatului Poporului la Comitetul pentru Drepturile Copilului¹², persistă unele probleme identificate pe parcursul anilor în privința cărora autoritățile nu au întreprins acțiuni corespunzătoare și decisive pentru soluționarea lor. Astfel, judecătorii, în puține cazuri, aplică alte măsuri de constrîngere decît arestul preventiv, iar mecanismul de mediere este nefuncțional. Deși au fost depuse eforturi pentru consolidarea mecanismului de audiere a minorilor în condiții speciale, încă se constată că spațiile de audiere nu corespund standardelor în domeniu și nu sînt utilizate corespunzător, inclusiv din cauza lipsei personalului sau a cunoștințelor necesare, a condițiilor tehnice. De asemenea, se constată că la capitolul prevenirii și combaterii **delincvenței juvenile** nu au fost înregistrate progrese semnificative comparativ cu anii precedenți, deoarece nu există un document de politici publice, un plan național de prevenire a delincvenței juvenile, elaborat în conformitate cu standardele internaționale în domeniu.

Referitor la acest domeniu, activitățile incluse în PNADO sînt orientate spre consolidarea mecanismului de colectare și prelucrare a datelor privind sistemul de justiție pentru copii, consolidarea mecanismului de audiere a minorilor, crearea cadrului instituțional și legal privitor la copiii care au comis infracțiuni prevăzute de legea penală dar nu au atins vîrsta răspunderii penale, revizuirea măsurilor educative prevăzute de legislația penală, în scopul dezvoltării și sporirii eficienței aplicării acestora.

¹² http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/justitia_pentru_copii.pdf

Drepturile persoanelor tinere

Tinerii reprezintă a patra parte din populația Republicii Moldova și, totodată, forța motrice în procesul de dezvoltare a țării. Sectorul de tineret este recunoscut ca un domeniu important în dezvoltarea și prosperarea Republicii Moldova, de aceea este necesar de asigurat un trai decent tuturor tinerilor, cu valorificarea potențialului lor la maximum și îmbunătățirea calității vieții acestora per ansamblu. Sistemul de învățământ din Moldova se confruntă cu mai multe probleme atât în ceea ce privește calitatea studiilor, cât și relevanța acestora pentru piața muncii, plățile informale, îmbătrânirea cadrelor didactice etc. Implicarea tinerilor în soluționarea acestor probleme este absolut necesară în contextul reformelor în curs de derulare.

În acest domeniu PNADO se axează pe promovarea participării tinerilor la procesele decizionale în dezvoltarea sectorului de tineret, astfel încât politicile și acțiunile care îi vizează să fie cât mai prietenoase și aproape de necesitățile reale ale tinerilor, inclusiv celor din grupurile cu posibilități reduse; diversificarea și consolidarea serviciilor pentru tineri care ar reprezenta un instrument efectiv de dezvoltare maximă a potențialului fiecărui tânăr și realizarea unei vieți împlinite în Republica Moldova; dezvoltarea oportunităților economice pentru tineri în scopul asigurării unui trai decent prin lărgirea posibilităților de angajare, venit salarial adecvat și posibilități economice cât mai variate în contextul Republicii Moldova; consolidarea sectorului de tineret prin fortificarea cadrului legal de constituire și funcționare a mecanismelor de reglementare a activității actorilor din sectorul de tineret, astfel ca aceștia să presteze servicii calitative tinerilor.

Drepturile persoanelor vârstnice

În Republica Moldova fenomenul îmbătrânirii populației a căpătat amploare, în special, în ultimele două decenii, fiind condiționat, în primul rînd, de scăderea drastică a natalității, care s-a stabilit la valori reduse, neasigurînd reproducerea simplă a populației. Alt fenomen care afectează grav structura populației este refluxul migrațional ale cărui efecte încă nu sînt bine studiate și conștientizate. Creșterea ponderii persoanelor vârstnice în structura populației Republicii Moldova, modificarea, păstrarea și valorificarea capacităților lor funcționale deschid noi posibilități pentru acest grup al populației în aspect de activitate economică, socială, culturală și spirituală. Se știe însă că îmbătrânirea populației implică și un șir de dificultăți legate, în primul rînd, de asigurarea stabilității financiare a sistemelor de asigurare cu pensii, de creșterea cheltuielilor pentru asistența medicală, precum și de crearea condițiilor pentru valorificarea potențialului persoanelor vârstnice. În acest context, fenomenul îmbătrânirii populației atrage tot mai mult atenția societății și a guvernelor.

Pentru remedierea problemelor trebuie evidențiate mai explicit necesitățile, drepturile și contribuțiile persoanelor în etate în educație, în angajamentul lor economic și social, sănătate și toate celelalte domenii de politică, fiind redistribuite în mod treptat și adecvat toate resursele. În consecință, vom asista la prelungirea perioadei activității economice a vârstnicilor prin creșterea speranței de viață, asigurarea eficacității serviciilor

medicale, asigurarea veniturilor decente prin sistemele de pensionare și mecanismele de asistență socială a vîrstnicilor.

Totodată, vor fi întreprinse măsuri pentru atragerea în cîmpul muncii a unui număr cît mai mare de persoane capabile să se adapteze la condițiile de modernizare a economiei, indiferent de vîrstă. Creșterea investițiilor în capitalul uman, pentru o mai bună educație și formare, se va referi, în mod cert, asupra învățării pe parcursul vieții, pentru că instruirea continuă la orice vîrstă urmează să devină o normalitate.

Drepturile persoanelor cu dizabilități

În pofida anumitor progrese înregistrate în domeniu, **persoanele cu dizabilități** continuă să fie excluse și să se confrunte cu diverse bariere în participarea la majoritatea aspectelor vieții în comunitate. Potrivit raportului OAP¹³ pentru anul 2015, problemele evidențiate în rapoartele anterioare au rămas, în mare parte, nesoluționate: existența de impedimente în realizarea dreptului la vot, accesului la justiție, accesibilitatea redusă a infrastructurii sociale, a transportului, mediului informațional, insuficiența serviciilor sociale la nivel comunitar, nivelul scăzut de plasare în cîmpul muncii și motivarea redusă pentru angajarea persoanelor cu dizabilități, prestațiile sociale sub nivelul minimului de existență, încălcări ale drepturilor sexual-reproductive și continuarea practicii de lipsire de capacitate de exercițiu. Încălcări grave ale drepturilor omului, la limită cu tratamentele inumane și degradante, sînt raportate în instituțiile rezidențiale¹⁴, în care sînt plasate actual circa patru mii de persoane¹⁵.

Astfel, prioritățile noului PNADO pe domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități urmează a fi axate pe dezinstituționalizare și crearea serviciilor sociale comunitare, aprobarea unui cadru legal care ar garanta autonomia persoanelor cu dizabilități și reevaluarea tuturor cazurilor de lipsire de capacitate de exercițiu în scopul redobîndirii acesteia, sporirea numărului persoanelor cu dizabilități încadrate în cîmpul muncii.

Drepturile persoanelor aparținînd minorităților naționale, etnice, religioase și lingvistice

Republica Moldova este o societate multietnică, interreligioasă și multiculturală, în care identitățile individuale ale persoanelor care aparțin minorităților sînt adesea multiple și în mai multe straturi. Este esențial ca această diversitate inerentă să fie valorificată ca un atu important al țării, dat fiind faptul că în repetate rînduri a fost semnalată o **divizare profundă a societății pe criterii etnice, lingvistice și religioase**.

În perioada precedentă, Republica Moldova a depus eforturi semnificative în vederea creării cadrului legislativ și instituțional pentru protejarea împotriva

¹³ Raportul OAP din 2015, Capitolul IV. Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. Materialul poate fi accesat aici: http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport_2015_red.pdf

¹⁴ Raportul CPT către Guvernul RM, urmare a vizitei din septembrie 2015. Materialul integral poate fi accesat aici: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806975da>

¹⁵ Raportul OAP din 2016, Capitolul IV. Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. Materialul poate fi accesat aici

discriminării și promovarea drepturilor minorităților naționale, etnice. Aceste eforturi urmează a fi consolidate prin acțiuni specifice pentru a asigura o realizare efectivă a incluziunii sociale, culturale și economice. Pentru atingerea acestor rezultate, este esențială asigurarea bugetării necesare, în mărimi suficiente, a cadrului de politici recent adoptat în domeniu. Urmează a fi întărite capacitățile instituționale ale Biroului Relații Interetnice (BRI), cât și ale Consiliului Egalității, avînd în vedere rolul important al acestor instituții în monitorizarea situației de ansamblu a minorităților.

Pentru a preveni și a combate discriminarea pe criteriu religios, este necesar a asigura ca programele școlare în domeniul instruirilor religioase să promoveze diversitatea religioasă și independența față de ideologii și dogme religioase, iar fiecare incident, discurs sau infracțiune motivată de ură religioasă urmează să fie investigate corespunzător, făptașii fiind atrași la răspundere conform legii.

Măsurile suplimentare în vederea reducerii distanței sociale față de grupurile minoritare se vor baza pe eficientizarea procesului de investigare a infracțiunilor și incidentelor motivate de prejudecată, prin revizuirea legislației penale și contravenționale, consolidarea capacităților actorilor relevanți din domeniul justiției, oferirea suportului necesar victimelor și colectarea de date dezagregate privind incidența infracțiunilor respective.

Respectarea drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului

Respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană reprezintă o problemă majoră, care determină stagnarea dezvoltării societății moldovenești, în general, și mai ales constituie o provocare pentru asigurarea drepturilor omului pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Spre deosebire de celelalte probleme indicate mai sus, problema respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană este legată de lipsa controlului efectiv asupra teritoriului din stînga Nistrului. Prin urmare, lipsa acestui control a determinat crearea unui sistem paralel și independent de sistemul constituțional, care a generat și generează numeroase încălcări ale drepturilor omului. Chiar dacă problemele care apar în regiune se discută mai mult la diverse forumuri cu o conotație politică, problema respectării drepturilor omului trebuie separată de oricare discuții în formate cu implicarea politicului.

Republica Moldova urmează să continue într-un ritm constant eforturile pe toate segmentele disponibile și în toate formatele posibile, pentru a persevera în acțiunile sale ca legislația națională să fie aplicată pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Necesitatea restabilirii dialogului cu actorii cheie ar fi un pas spre soluționarea problemei din regiune. Totodată, acțiuni concrete trebuie întreprinse în vederea neadmiterii încălcării drepturilor unor categorii speciale de populație: persoanele din detenție, bolnavii din instituțiile psihoneurologice din regiunea transnistreană¹⁶, elevii care își fac studiile în instituțiile cu predare în grafia

¹⁶ <https://assets.documentcloud.org/documents/889086/raport-onu-drepturile-omului-in-transnistria.pdf>

latină, care fac față unor presiuni și intimidări tot mai acerbe din partea administrației de facto a regiunii¹⁷.

Fortificarea capacităților instituției Avocatului Poporului va trebui să se reflecte prin acțiuni de promovare a drepturilor omului pe întreg teritoriul Republicii Moldova, or însuși Avocatul Poporului a menționat că sînt necesare acțiuni urgente în vederea monitorizării drepturilor omului în regiune¹⁸. E absolut necesară dezvoltarea societății civile în regiunea transnistreană, autoritățile avînd obligația de a asigura un climat favorabil pentru dezvoltarea societății civile în stînga Nistrului, precum și susținerea organizațiilor care încearcă sau vor încerca să desfășoare activități de promovare a drepturilor omului în regiune¹⁹.

Secțiunea a IV-a Viziunea și scopul

Viziunea

Pînă în 2022 Republica Moldova este un stat unde drepturile omului reprezintă o valoare supremă și constituie parte integrantă a politicilor publice la nivel central și local, bazată pe principii universale, unde orice persoană are posibilitatea de a beneficia și valorifica, în măsură egală, toate drepturile fundamentale.

Scopul acestui Plan este de a asigura implementarea unor măsuri care să permită dezvoltarea și prosperarea, în condiții egale, a tuturor cetățenilor Republicii Moldova. În particular, asigurarea faptului că toți cetățenii, în special cele mai vulnerabile grupuri, beneficiază de drepturile lor fundamentale, de cadrul legal și serviciile livrate în corespundere cu standardele internaționale privind drepturile omului și abordarea prin prisma drepturilor omului.

Sub aspectul **tendențelor, aspirațiilor și priorităților generale**, Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022 se bazează pe următoarele direcții principale:

- armonizarea cadrului normativ cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului;
- asigurarea accesului la justiție și consolidarea instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului;
- transparența, accesul la informație și libertatea de exprimare;
- protejarea împotriva discriminării și promovarea egalității;
- prevenirea și combaterea violenței în familie și asigurarea egalității de gen;

17 Chișinăul, prin intermediul canalelor de dialog cu Tiraspolul, a insistat asupra necesității normalizării funcționării acestor instituții de învățămînt. Astfel, acest subiect se află permanent pe agenda discuțiilor și negocierilor la toate nivelurile de interacțiune disponibile, a liderilor, reprezentanților politici în reglementarea conflictului și a grupurilor de lucru sectoriale de la Chișinău și Tiraspol. Totodată, subiectul este inclus și în coșul 2 convențional al „Agendei oficiale de negocieri în formatul 5+2”. În baza raportului OSCE, Chișinăul a propus spre examinare un proiect de decizie protocolară care ar asigura funcționarea normală a școlilor. Însă, Tiraspolul a înaintat o serie de cerințe suplimentare față de activitatea acestor școli. În consecință, poziția rigidă și tactica de înaintare permanentă a precondițiilor în examinarea problemelor nu a permis avansarea negocierilor pe acest subiect.

18 http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport2016_romana.docxdef_1.pdf

19 Raportul Special privind Apărătorii drepturilor omului, Michel Forst, împreună cu alți Raportori speciali ai ONU, și-au exprimat îngrijorarea în privința procedurii penale inițiate de către serviciile de Securitate din regiunea transnistreană și aplicarea "măsurilor speciale de investigații" împotriva membrilor Promo-LEX

- sporirea accesului la educație de calitate pentru toți copiii și tinerii la toate nivelurile de învățământ, în conformitate cu standardele internaționale;
- asigurarea accesului universal la servicii medicale de calitate, sigure și accesibile pentru toți;
- creșterea continuă a nivelului de ocupare prin oferirea oportunităților de angajare pentru toți;
- asigurarea condițiilor pentru protecția, creșterea și educația copiilor în mediul familial;
- perfecționarea cadrului legal și de politici în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități;
- asigurarea integrării minorităților naționale, etnice, religioase și lingvistice în toate domeniile de activitate ale statului și combaterea discriminării față de persoanele ce fac parte din grupurile minoritare;
- asigurarea respectării drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului.

Secțiunea a V-a Sursele de finanțare

Avînd în vedere că, în baza standardelor internaționale, Guvernul Republicii Moldova este obligat să asigure imediat drepturile civile și politice, precum și dreptul de a nu fi discriminant, implementînd progresiv, în limita maximă a resurselor disponibile, drepturile economice, sociale și culturale, bugetarea activităților de realizare a PNADO urmează să constituie un imperativ. Pe anumite segmente ale PNADO, implementarea va putea fi sprijinită financiar prin contribuții complementare din partea partenerilor de dezvoltare.

Implementarea eficientă a PNADO este condiționată de planificarea financiară obiectivă, estimarea corectă a costurilor acțiunilor și identificarea surselor de finanțare. În acest sens, Planul de acțiuni va fi finanțat din următoarele surse:

- a) bugetul public național;
- b) mijloacele financiare ale organizațiilor internaționale;
- c) suportul oferit de partenerii de dezvoltare.

Costurile măsurilor cu acoperire din bugetul public național se vor ajusta anual în funcție de disponibilul de mijloace prevăzute în Cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioadele respective.

Secțiunea a VI-a Monitorizarea și evaluarea

PNADO reprezintă foaia de parcurs a Republicii Moldova pentru respectarea, asigurarea și implementarea drepturilor omului la nivel național.

Implementarea planului este sarcina comună a autorităților centrale și locale ale Republicii Moldova în colaborare cu societatea civilă și comunitatea partenerilor de dezvoltare. Coordonarea implementării PNADO urmează a fi realizată în două niveluri. Coordonarea strategică intersectorială va fi realizată de Consiliul Național pentru drepturile omului. Consiliul va fi un organ consultativ de coordonare, care va decide asupra aspectelor strategice de implementare a PNADO și va fi compus din reprezentanți ai Parlamentului, Guvernului, autorităților administrației publice centrale și ai societății civile. Consiliul va institui mecanisme de interacțiune și colaborare cu autoritățile locale. Consiliul va fi prezidat de Prim-ministru și va avea doi vicepreședinți: Ministrul Justiției și Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Printre competențele Consiliului se vor regăsi: coordonarea și punerea în aplicare a unei politici de stat uniforme în domeniul drepturilor omului; supravegherea procesului de elaborare, implementare și evaluare a documentelor de politici în domeniul drepturilor omului; examinarea și aprobarea rapoartelor trimestriale de implementare a PNADO; facilitarea interacțiunii cu mecanismele internaționale de protecție a drepturilor omului; coordonarea procesului de implementare a recomandărilor internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv a celor formulate în adresa Republicii Moldova în cadrul Evaluării Periodice Universale (UPR); evaluarea gradului de respectare a drepturilor omului și aprobarea rapoartelor naționale inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte; crearea, în caz de necesitate, a comisiilor specializate și a grupurilor de experți pe anumite domenii, precum și supravegherea activității acestora etc.

Abordarea intersectorială pe care o are PNADO implică activități complexe de monitorizare și evaluare. Astfel, monitorizarea și evaluarea implementării PNADO va fi realizată de Guvernul Republicii Moldova prin intermediul Consiliului Național, la nivel de coordonare, și a Secretariatului permanent pentru drepturile omului, la nivel tehnic. Secretariatul va asigura punerea pe agenda Guvernului a chestiunilor ce țin de drepturile omului și va fi condus de Șeful Secretariatului. Pe lângă monitorizare și evaluare, Secretariatul va efectua coordonarea operațională a implementării PNADO și va asista tehnic ședințele Consiliului național pentru drepturile omului.

Secretariatul, printre alte competențe, va deține următoarele atribuții: coordonarea procesului de elaborare, promovare și implementare a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului; elaborarea recomandărilor pentru autoritățile publice cu privire la implementarea PNADO și a recomandărilor internaționale în domeniul drepturilor omului adresate Republicii Moldova de către organele de monitorizare ale ONU, Consiliului European, OSCE și alte organizații internaționale cu competențe în domeniul drepturilor omului; evaluarea gradului de implementare a PNADO, examinarea rapoartelor privind implementarea lui și avansarea propunerilor de rigoare; asigurarea implementării politicilor ce țin de drepturile omului în activitatea Guvernului și informarea opiniei publice despre evoluția realizării obiectivelor incluse în PNADO; colaborarea cu organizațiile internaționale, organizațiile necomerciale și cu

mass-media; asigurarea activității și transparenței Consiliului; coordonarea procesului de elaborare și aprobare a rapoartelor naționale inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte; dezvoltarea și consolidarea parteneriatului cu partenerii de dezvoltare, organizațiile neguvernamentale în elaborarea și implementarea politicii statului în domeniul protecției drepturilor omului; dezvoltarea capacităților profesionale ale specialiștilor din sistemul de protecție a drepturilor omului; monitorizarea activității structurilor locale în implementarea politicilor naționale în domeniul protecției drepturilor omului.

Consiliul Național pentru drepturile omului, precum și Secretariatul permanent pentru drepturile omului vor fi instituite prin hotărâre a Parlamentului și vor funcționa în baza regulamentelor acestora, aprobate prin hotărâre a Guvernului.

1. Domeniul de intervenție: Armonizarea cadrului normativ cu standardele internaționale							
Obiectivul I: Aderarea la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului							
Tinta strategică A: Cadru normativ național revizuit și armonizat cu prevederile/recomandările acceptate de Republica Moldova în cadrul Evaluării Periodice Universale							
Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituția responsabilă	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costurile aferente implementării (lei)	Parteneri
1.	Semnarea și ratificarea Protocolului opțional la Pactul privind drepturile economice, sociale și culturale	1.1. Promovarea acțiunilor aferente semnării și ratificării Protocolului opțional la Pactul privind drepturile economice, sociale și culturale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Administrația Publică Centrală, Comisia parlamentară de profil	2019	Proiect de lege de ratificare elaborat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Ajustarea cadrului normativ la prevederile Protocolului opțional privind drepturile economice, sociale și culturale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Comisia parlamentară de profil	2020	Proiecte de acte normative elaborate, aprobate și adoptate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Ratificarea Convenției ONU cu privire la protecția tuturor persoanelor contra disparițiilor forțate	2.1. Promovarea acțiunilor aferente ratificării Convenției ONU cu privire la protecția tuturor persoanelor contra disparițiilor forțate	Ministerul Afacerilor Interne (Biroul de Migrație și Azil), Ministerul Apărării, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Comisia parlamentară de profil	2019	Proiect de lege de ratificare a Convenției elaborat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Examinarea oportunității acceptării	3.1. Elaborarea unui studiu privind oportunitatea acceptării amendamentelor la articolul 8	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea	2019-2020	1. Studiu elaborat 2. Recomandări formulate, cadrul legal ajustat, după caz	150 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

	amendamentelor la articolul 8 paragraful 6 din Convenția Internațională privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială	alin. 6 din Convenție	Discriminării și Asigurarea Egalității, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Biroul Relații Interetnice				organizațiile societății civile
4.	Asigurarea condițiilor pentru implementarea în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului	4.1. Elaborarea unui studiu privind condițiile de implementare în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2020	1. Studiu elaborat 2. Recomandări formulate	200 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		4.2. Revizuirea cadrului normativ și instituirea mecanismului pentru implementarea în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului	Ministerul Justiției, Comisia parlamentară de profil	2021-2022	1. Proiect de lege elaborat și adoptat 2. Mecanism creat și funcțional	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
5.	Întreprinderea măsurilor pentru aderarea la Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei	5.1. Realizarea studiului de fezabilitate privind implementarea Convenției	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Studiu de fezabilitate realizat	Din sursele partenerilor de dezvoltare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF), organizațiile societății civile

		5.2. Elaborarea Foii de parcurs pentru ratificarea Convenției	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Foaie de parcurs realizată	Din sursele partenerilor de dezvoltare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF), organizațiile societății civile
		Evaluarea costurilor necesare pentru pregătirea implementării / aplicării Convenției	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Evaluarea costurilor realizată	Din sursele partenerilor de dezvoltare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF), organizațiile societății civile
6.	Întreprinderea măsurilor pentru Aderarea la Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor (Haga, 19 octombrie 1996)	6.1. Realizarea studiului de fezabilitate privind implementarea Convenției	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Studiu de fezabilitate realizat	Din sursele partenerilor de dezvoltare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF), organizațiile societății civile
		6.2. Elaborarea foii de parcurs pentru ratificarea Convenției	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Foaie de parcurs realizată	Din sursele partenerilor de dezvoltare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF), organizațiile societății civile
		6.3. Evaluarea costurilor necesare pentru pregătirea implementării/aplicării Convenției	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Evaluarea costurilor realizată	Din sursele partenerilor de dezvoltare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF), organizațiile societății civile

7.	Semnarea și ratificarea Protocolului opțional la Convenția cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități	7.1. Promovarea acțiunilor aferente semnării și ratificării Protocolului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Comisia parlamentară de profil	2019-2020	Protocol semnat și ratificat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
8.	Ajustarea legislației naționale la Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, potrivit recomandărilor internaționale adresate Republicii Moldova, inclusiv în cadrul ciclurilor I și II ale Evaluării Periodice Universale	8.1 Armonizarea cadrului normativ	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, administrația publică centrală, Comisia parlamentară de profil	2021-2022	1. Acțiuni aferente promovate/întreprinse 2. Cadru normativ armonizat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
9.	Ratificarea Convenției de la Istanbul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice	9.1. Promovarea acțiunilor aferente aderării și ratificării Convenției de la Istanbul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Superior al Magistraturii	2019-2022	1. Acțiuni aferente promovate/întreprinse 2. Cadrul normativ elaborat și adoptat 3. Convenția ratificată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta strategică B - Continuarea procesului de pregătire și identificare a potențialului statului referitor la ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare							
1.	Configurarea opțiunilor de ratificare a Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare	1.1. Revizuirea și clarificarea angajamentelor care vor fi asumate pentru fiecare limbă	Biroul Relații Interetnice, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018	Rata angajamentelor revizuite și agreeate	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Implementarea proiectului pilot privind stimularea	Biroul Relații Interetnice,	2019	7 proiecte pilotate în 7 localități	10 000	Comunitatea partenerilor de

		aplicării prevederilor Cartei în 7 localități compact populate de către persoanele aparținând minorităților naționale	administrația publică locală				dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Evaluarea oportunității de a implementa ulterior Carta, în urma exercițiului de pilotare a aplicabilității tratatului în 7 localități	Biroul Relații Interetnice	2020	1. Studiu/Raport elaborat 2. Recomandări formulate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2. Domeniul de intervenție: Sistem al justiției independent, eficient, transparent și accesibil							
Obiectivul I: Facilitarea accesului la justiție							
Tinta strategică A: Acces la justiție egal asigurat pentru toți							
1.	Asigurarea accesului la justiție prin implementarea dosarului electronic	1.1. Revizuirea cadrului normativ relevant (Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul contravențional, Codul de executare)	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Comisia parlamentară de profil	2018	Cadru normativ elaborat și adoptat	150 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Extinderea cercului de justițiabili care au acces automatizat la justiție prin intermediul sub-Sistemului informațional „e-Dosar judiciar”	2.1. Pilotarea aplicației adiționale la Programul integrat de gestionare a dosarelor „e-Dosar judiciar”	Ministerul Justiției, Uniunea Avocaților din Moldova, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii	2018	1. Raport postpilotare cu indicarea erorilor depistate și modul de înlăturare 2. Recomandări formulate, sistem îmbunătățit	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		2.2. Implementarea Sistemului informațional e-Dosar în toate instanțele de judecată	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii	2019-2020	Toate instanțele de judecată conectate la Sistemul informațional e-Dosar judiciar	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.3. Asigurarea utilizării obligatorii de către avocați a adreselor electronice de serviciu create pe domeniul <i>justice.md</i> , în scopul creării mecanismului electronic de comunicare între aceștia și instanțele de judecată	Ministerul Justiției, Uniunea Avocaților	2018	1. Cadru normativ revizuit și modificat 2. Mecanism de comunicare creat și aplicat în practică	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.4. Asigurarea accesului tuturor categoriilor de participanți în procesul de judecată la dosare prin intermediul sub-Sistemului informațional „e-Dosar judiciar”	Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Procurorilor	2018	1. Acces asigurat pentru toate categoriile de justițiabili, participanți ai procesului judiciar 2. Rata actelor depuse prin Sistemul informațional „e-Dosar judiciar”	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Accesibilizarea sediilor instanțelor judecătorești potrivit necesităților persoanelor cu dizabilități	3.1. Elaborarea criteriilor / standardelor de accesibilitate potrivit necesităților persoanelor cu dizabilități	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Criterii/standarde privind accesibilizarea sediilor instanțelor judecătorești elaborate și aprobate 2. Estimarea costurilor pentru fiecare instanță	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Întreprinderea măsurilor concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități în condiții de egalitate cu ceilalți la sediile instanțelor judecătorești	Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției, instanțele judecătorești	2018-2022	1. Rata sediilor cu acces liber pentru persoanele cu dizabilități conform criteriilor / standardelor aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta strategică B: Facilitarea accesului la asistența juridică garantată de stat							

1.	Abilitarea juridică a populației	1.1. Extinderea rețelei de parajuriști în localitățile rurale și urbane, pentru acordarea asistenței juridice primare, cu 10 unități anual	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor	2018-2021	1. Rețea de parajuriști extinsă cu 10 unități 2. Numărul de beneficiari ai asistenței juidice primare oferite de către parajuriști	251 000 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Instruirea inițială și continuă a parajuriștilor	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Ministerul Justiției	2018-2021	1. Numărul de instruiți/numărul de parajuriști instruiți 2. Numărul beneficiarilor asistenței juridice primare	178 200 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Asigurarea calității asistenței juridice garantate de stat	2.1. Monitorizarea externă și internă a calității serviciilor de asistență juridică calificată garantată de stat acordată de către avocați	Ministerul Justiției, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Ministerul Finanțelor, Uniunea Avocaților din Moldova	2018-2021	1. Număr de avocați care au trecut monitorizarea internă și externă a calității serviciilor juridice prestate 2. Raport anual elaborat și făcut public	783 600	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea suportului metodologic pentru avocați sub formă de ghiduri practice și standarde minime de calitate ale activității avocaților pe anumite categorii de cauze	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018-2022	1. Standarde eleborate și aprobate 2. Ghiduri elaborate și distribuite avocaților	90 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare

		2.3. Instruirea avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Institutul Național al Justiției	2018-2022	1. Numărul de instruiți/numărul de avocați instruiți anual	748 000	organizațiile societății civile
3.	Dezvoltarea serviciilor de suport destinate victimelor infracțiunilor	3.1. Elaborarea programului de informare a victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile lor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Ministerul Justiției, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Centrul Național Anticorupție, Administrația Publică Locală	2018-2021	Program elaborat și aprobat	1 438 100	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Elaborarea cadrului normativ pentru consilierea psihologică a victimelor infracțiunilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018-2021	Cadru normativ elaborat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.3. Crearea serviciilor de	Ministerul Sănătății,	2019-2021	1. Servicii create și funcționale	În limitele	Comunitatea

		suport pentru victimele infracțiunii pornind de la competențele funcționale ale instituțiilor de resort conform Legii nr. 137 din 29 iulie 2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor	Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, administrația publică locală		2. Numărul de persoane care au beneficiat de servicii de reabilitare din numărul celor care s-au adresat 3. Date dezagregate, colectate după tipul serviciilor de suport prestate 4. Rata beneficiarilor serviciilor de suport	alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul II: Asigurarea respectării drepturilor omului în sistemul de executare a pedepselor penale							
Tinta strategică A: Toate persoanele private de libertate sînt deținute cu respectarea normelor naționale și a standardelor internaționale							
1.	Implementarea politicii statului în domeniul punerii în aplicare a pedepselor și măsurilor privative de libertate în scopul reintegrării sociale a persoanelor reținute	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare a serviciului penitenciar din Republica Moldova pentru anii 2016-2020	Ministerul Justiției	2018-2020	1. Rată a plîngerilor depuse de deținuți privind condițiile de detenție 2. Rată a condamnărilor RM la CtEDO pentru condiții de detenție 3. Rata cazurilor de violență dintre deținuți 4. Numărul de psihologi/asitenți sociali angajați în instituțiile penitenciare 5. Rată a personalului din penitenciare instruit și consiliat psihologic 6. Numărul de instituții penitenciare construite/reconstruite 7. Numărul structurilor de escortare a deținuților create la nivel de penitenciar 8. Numărul de mijloace auto achiziționate/modernizate pentru	1 800 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					escortarea deținuților 9. Rata instituțiilor/serviciilor medicale dotate/renovate și acreditate		
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a Strategiei și modificarea ei, după caz	Ministerul Justiției	2018	1. Rapoarte elaborate 2. Impact estimat, Strategie modificată, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Consolidarea capacităților personalului din instituțiile psihoneurologice și locurile de detenție în domeniul standardelor relevante ale drepturilor omului	2.1. Instruirea personalului din instituțiile psihoneurologice și din cadrul instituțiilor ce asigură detenția persoanelor în baza standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției	2018-2020	1. Numărul de persoane instruite 2. Numărul de petiții examinate privind încălcarea standardelor în instituțiile psihoneurologice și locurile de detenție 3. Rata cazurilor soluționate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta Strategică B: Autoritățile manifestă toleranță zero față de cazurile de tortură							
1.	Asigurarea unui nivel adecvat de instruire a subiecților implicați în prevenirea torturii conform standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	1.1. Dezvoltarea curriculumurilor universitare pentru specializările relevante (drept, medicină, ordine publică, securitate) cu module ce prevăd studierea standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Instituțiile de învățământ superior (în cadrul cărora sînt specialități de drept, medicină, ordine publică și securitate), Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	1. Curriculumuri elaborate, aprobate și implementate 2. Numărul de absolvenți instruiți în domeniul standardelor de la Istanbul	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		1.2. Instruirea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor în domeniul aplicării standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Institutul Național al Justiției, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii	2019-2022	1. Curriculumuri disciplinare incluse în planurile de formare inițială 2. Tematici incluse în planurile de formare continuă 3. Numărul de instruiți / numărul de judecători și procurori instruiți	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Elaborarea și implementarea standardelor privind utilizarea mijloacelor speciale și a armelor de foc	2.1. Elaborarea ghidului de utilizare a mijloacelor speciale și a armelor de foc	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Ministerul Justiției, Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție, Procuratura Generală	2018-2022	1. Ghid elaborat, aprobat și publicat 2. 100 % din colaboratorii structurilor de forță instruiți 3. Numărul de plângeri privind încălcarea standardelor de utilizare a mijloacelor speciale și a armelor de foc	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Elaborarea și implementarea metodologiei pentru evaluarea eficienței și a impactului instruirii asupra reducerii cazurilor de tortură, violență și alte rele tratamente		Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne	2018-2022	1. Metodologie elaborată, aprobată și implementată 2. Raport anual de impact elaborat și publicat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4.	Îmbunătățirea mecanismelor de investigare a plîngerilor de tortură, tratamente inumane și degradante în conformitate cu standardele și recomandările internaționale în adresa Republicii Moldova		Procuratura Generală Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru prevenirea torturii	2018-2019	1. Studiu elaborat, recomandări formulate 2. Cadru normativ modificat, după caz 3. Rată a plîngerilor privind aplicarea torturii, tratamentelor inumane și degradante în instituțiile psihoneurologice și a izolatoarelor de detenție 2. Rată a cauzelor investigate ca urmare a plîngerilor depuse privind aplicarea torturii, tratamentelor inumane și degradante 3. Rată a condamnărilor	150 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					Republicii Moldova la CtEDO pentru aplicarea torturii și tratamentelor inumane și degradante		
5.	Asigurarea înregistrării obligatorii video și audio a tuturor audierilor în poliție, procuratură, locurile de detenție	5.1. Revizuirea cadrului normativ, inclusiv a prevederilor Codului de procedură penală, în vederea introducerii obligației de înregistrare video și audio a audierilor, cu simplificarea procedurii	Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției	2018-2019	Proiect de modificare a cadrului normativ elaborat, aprobat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		5.2. Asigurarea cu echipamentele necesare pentru înregistrări audio și video	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii	2019-2021	1. Costuri estimate 2. Echipament achiziționat, instalat și aplicat 3. Rată a înregistrărilor audio și video	740 000 – Ministerul Afacerilor Interne	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		5.3. Instruirea personalului pentru efectuarea audierilor cu înregistrarea audio și video	Institutul Național de Justiție, Procuratura Generală	2019-2021	1. Numărul de instruiți organizate 2. Numărul de angajați instruiți	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
6.	Fortificarea capacității sistemului de protecție a persoanelor care denunță actele de tortură	6.1. Revizuirea cadrului normativ relevant	Procuratura Generală, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2019	Cadru normativ elaborat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		6.2. Consolidarea mecanismului de protecție a persoanelor care denunță actele de tortură	Procuratura Generală, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Oficiul Avocatului Poporului	2021	1. Studiu de aplicabilitate a mecanismului de de protecție a persoanelor care denunță actele de tortură 2. Costuri estimate 3. Mecanism de protecție a persoanelor care denunță actele de tortură pus în aplicare 4. Raport anual generat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

Ținta strategică C: Rata de executare a pedepselor alternative detenției							
1.	Implementarea politicii statului în domeniul probațiunii	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare a sistemului probațiunii (2016 - 2020)	Ministerul Justiției	2018–2020	1. Numărul de sentințe de condamnare la pedepse neprivative de libertate dezagregate pe categorii de evidență 2. Numărul de birouri de probațiune dotate cu bază tehnico-materială 3. Numărul de sedii procurate/ închiriate pentru activitățile de probațiune 4. Numărul de mijloace tehnice necesare monitorizării electronice 5. Numărul de condamnați supuși probațiunii angajați în câmpul muncii 6. Programe probaționale implementate/elaborate 7. Rată a anuală a recidivei infracționale comise de condamnații supuși probațiunii 8. Raport anual al serviciului de probațiune privind executarea pedepselor nonprivative de libertate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a Strategiei și modificarea acesteia, după caz	Ministerul Justiției	2018	1. Raport elaborat 2. Impact estimat, Strategia modificată, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3. Domeniul de intervenție: Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane							
Obiectivul I: Realizarea politicii naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane							
Ținta strategică A: Asigurarea prevenirii și combaterii traficului de ființe umane							
1.	Implementarea politicii statului în domeniul prevenirii și combaterii traficului	1.1. Adoptarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Cancelaria de Stat	2018	Documente de politici aprobate/ adoptate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile

	de ființe umane	și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020	(Secretariatul Permanent CNCTFU)			surse externe	societăți civile
		1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020	Cancelaria de Stat (Secretariatul Permanent CNCTFU)	2018-2022	<p>1. Grad de cooperare între instituții, actorii relevanți guvernamentali și non-guvernamentali în domeniul combaterii traficului de ființe umane</p> <p>2. Numărul de note informative, rapoarte elaborate și discutate</p> <p>3. Numărul de campanii de informare și sensibilizare a publicului larg despre fenomenul traficului de ființe umane</p> <p>4. Numărul de persoane – victime/prezuate victime a traficului de ființe umane - beneficiare de asistență în cadrul procedurii de repatriere dezagregat pe ani</p> <p>5. Numărul de victime/presupuse victime ale traficului de ființe umane care au beneficiat de asistență și protecție</p> <p>6. Numărul de sentințe de condamnare pentru comiterea infracțiunilor de trafic de ființe umane</p> <p>7. Numărul de victimele ale infracțiunilor de de trafic de ființe umane și cuantumul compensațiilor de care au beneficiat acestea</p>	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta strategică B: Sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (SNR) consolidat și funcțional în proporție de 100% la orice nivel de administrație publică							
1.	Asigurarea durabilității funcționării SNR prin	1.1. Reglementarea la nivel de lege a SNR, ca un model progresiv de interacțiune	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale,	2018-2019	<p>1. Proiecte de acte normative elaborate și aprobate/adoptate</p> <p>2. Diminuarea numărului</p>	În limitele alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

	măsuri legislative și de coordonare	interdepartamentală și intersectorială a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale cu alți actori competenți pentru asigurarea drepturilor victimelor traficului de ființe umane	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent CNCTFU)		victimelor de trafic 3. Gradul de satisfacție al beneficiarilor mecanismului de referire	aprobate; surse externe	organizațiile societății civile
2.	Instruirea obligatorie orientată pe aspectele de gen pentru judecători, procurori, polițiști și alți angajați ai organelor de drept privind prevederile legale referitoare la traficul de ființe umane	2.1. Organizarea instruirilor judecătorilor, procurorilor, polițiștilor și altor angajați ai organelor de drept privind prevederile legale referitoare la traficul de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane	Institutul Național al Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală	Permanent	1. Numărul de persoane instruite 2. Numărul de cursuri organizate 3. Numărul de cazuri investigate și trimise în judecată 4. Numărul de condamnări pe cauze de trafic de ființe umane 5. Rapoarte generate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Negocierea și semnarea acordurilor bilaterale și multilaterale cu țările de destinație pentru traficul de ființe umane	3.1. Promovarea acțiunilor în vederea semnării acordurilor bilaterale și multilaterale	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Afacerilor Interne, Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent CNCTFU)	2018-022	1. Numărul de negocieri organizaite 2. Numărul de acorduri semnate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4. Domeniul de intervenție: Consolidarea instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului							
Obiectivul 1: Conformarea mandatului și practicii Oficiului Avocatului Poporului (OAP) cu Principiile de la Paris							
Ținta strategică A: Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”							
1.	Asigurarea funcționalității Oficiului Avocatului Poporului conform Principiilor de la Paris	1.1. Evaluarea necesităților Oficiului Avocatului Poporului în contextul reorganizării instituției	Oficiul Avocatului Poporului	2018	1. Studiu de evaluare elaborat 2. Recomandări formulate și implementate	120 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Modificarea Legii cu privire la Avocatul Poporului potrivit recomandărilor	Ministerul Justiției, Oficiul Avocatului Poporului	2018	Proiect de lege elaborat, aprobat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

		Evaluării Periodice Universale, Raportului Special ONU privind tortura, Raportului Special ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Comitetului ONU împotriva torturii, Subcomitetului ONU pentru Prevenirea Torturii, avizului Comisiei de la Veneția și avizului Directoratului Drepturilor Omului al Consiliului Europei				aprobate; surse externe	organizațiile societății civile
		1.3. Reconstrucția sediului OAP conform cerințelor minime pentru securitatea și sănătatea muncii, inclusiv adaptarea la necesitățile persoanelor cu dizabilități	Oficiul Avocatului Poporului	2018-2020	1. Resurse financiare alocate 2. Sediul reconstruit și accesibilizat	23 500 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta strategică B: Activitatea de prevenire a torturii și altor rele tratamente consolidată							
1.	Consolidarea activității de prevenire a torturii	1.1. Asigurarea vizibilității activității de prevenire a torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018-2021	1. Rapoarte anuale elaborate, traduse, publicate și diseminate 2. Numărul de materiale informative elaborate și diseminate 3. Pagină web nouă www.ombudsman.md elaborată	900 000 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Consolidarea capacităților OAP și a membrilor Consiliului de prevenire a torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018-2021	1. Numărul de instruiți realizați 2. Instrumente/metodologii de lucru privind monitorizarea locurilor de privare a libertății elaborate și aplicate 3. Unitate de transport cu capacitate de până la 9 locuri destinată vizitelor preventive și de monitorizare achiziționată	1 500 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta strategică C: Servicii accesibile ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității pentru toate persoanele							
1.	Revizuirea cadrului		Ministerul Justiției,	2018	Proiect de modificare și	În limitele	Comunitatea

	normativ în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în vederea consolidării competențelor de investigare și sancționare ale Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității		Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Comisia Parlamentară de Profil		completare a cadrului normativ elaborat, aprobat și adoptat	alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Accesibilizarea informației și a serviciilor CPEDAE în vederea corespunderii necesităților persoanelor cu diverse tipuri de dizabilități, minorităților naționale, persoanelor din zonele rurale	2.1. Evaluarea necesităților CPEDAE în vederea asigurării accesibilității serviciilor și informației privind activitatea Consiliului pentru persoanele cu dizabilități, minoritățile naționale, persoanele din zonele rurale	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018	1. Studiu de evaluare elaborat 2. Recomandări formulate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	Accesibilizarea sediului Consiliului necesităților persoanelor cu diverse tipuri de dizabilități, minorităților naționale, persoanelor din zonele rurale	2.2. Accesibilizarea sediului Consiliului necesităților persoanelor cu diverse tipuri de dizabilități, minorităților naționale, persoanelor din zonele rurale	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018-2019	Sediu accesibil pentru necesitățile persoanelor cu diverse tipuri de dizabilități, minorităților naționale, persoanelor din zonele rurale	2 000 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
5. Domeniul de intervenție: Transparența, accesul la informație și libertatea de exprimare							
Obiectivul I: Asigurarea libertății de exprimare, a pluralismului și a transparenței							
Ținta strategică A: Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale (SMA) transpusă la nivelul legislației naționale de profil							
1.	Adoptarea unui nou Cod al Audiovizualului și asigurarea implementărilor prevederilor	1.1. Reglementarea noțiunilor de proprietar, investitor în domeniul media, cota de piață media, cota de licență media, cota de publicitate	Comisia parlamentară de profil, Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018	1. Noțiuni formulate și aprobate 2. Cod adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		1.2. Reglementarea prevederilor referitoare la monitorizarea periodică în ceea ce privește produsul străin, cota de publicitate deținută	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Comisia parlamentară de profil	2018	Prevederi elaborate și aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Reglementarea stimulării caselor de producție media naționale în domeniul social, medical, justiție, anticorupție, și în domeniul drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Comisia parlamentară de profil	2018-2019	1. Reglementări formulate și aprobate 2. Volumul producției realizate și difuzate (audiu)	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Implementarea măsurilor pentru a stimula producerea și difuzarea emisiunilor în limbile minorităților etnolingvistice	2.1. Revizuirea cotei de utilizare a limbilor pentru a extinde timpul de emisie a emisiunilor în limbile minorităților etnolingvistice	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Comisia parlamentară de profil	2018-2022	1. Cadru normativ adoptat 2. Cotă revizuită 3. Rată a emisiunilor difuzate anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Limitarea concentrării proprietății asupra mass-mediei și asigurarea pluralismului mass-mediei	3.1. Consolidarea capacităților Consiliului Coordonator al Audiovizualului în vederea respectării principiului pluralismului mass-media și a liberei concurențe	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2019	Proiect de lege elaborat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Crearea mecanismului de limitare a concentrării proprietății asupra mass-mediei	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Consiliul Concurenței	2020	Mecanism creat și aplicat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul II: Asigurarea accesului la informație							
Tinta strategică A: Accesul la informație asigurat pe întreg teritoriul Republicii Moldova							
1.	Modificarea legislației privind accesul la informație: Legea nr. 982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la	1.1. Specificarea prevederilor clare în ceea ce privește categoria de informații care sînt publice	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Ministerul Justiției, Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor	2020	1. Cadru normativ elaborat și adoptat 2. Criterii de acces la informația publică stabilite	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

	informație; Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal; Legea nr. 171-XIII din 6 iulie 1994 cu privire la secretul comercial; Legea nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat.		Comisia parlamentară de profil				
2.	Adoptarea Proiectului de lege privind Concepția securității informaționale a Republicii Moldova		Comisia parlamentară de profil	2018	Proiect de lege elaborat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Supravegherea spațiului informațional audiovizual autohton prin monitorizarea serviciilor de programe informativ-analitice	3.1. Elaborarea rapoartelor privind supravegherea spațiului informațional audiovizual	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018-2022	Rapoarte elaborate și publicate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4.	Instruirea personalului din autoritățile publice centrale și locale în domeniul asigurării transparenței și asigurării accesului la informații	4.1. Elaborarea programelor de instruire	Academia de Administrare Publică	2018-2021	1. Programe elaborate 2. Materiale de instruire elaborate	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		4.2. Desfășurarea cursurilor de instruire	Academia de Administrare Publică	2018-2021	1. Numărul de cursuri desfășurate 2. Numărul de funcționari instruiți	287 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		4.3. Evaluarea impactului instruirii asupra activității funcționarilor	Academia de Administrare Publică	2018-2021	1. Chestionar de evaluare a impactului elaborat 2. Raport privind evaluarea impactului elaborat	3 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile

							societăți civile
6. Domeniul de intervenție: Nediscriminare și egalitatea							
Obiectivul I: Protecția împotriva discriminării							
Ținta strategică A: Creșterea nivelului de acceptare a grupurilor vulnerabile și marginalizate din Republica Moldova							
1.	Sensibilizarea publicului larg și a autorităților publice cu privire la stereotipurile existente în societate față de persoanele din grupurile vulnerabile și marginalizate	1.1. Desfășurarea campaniilor (la nivel central și local) de informare și sensibilizare publică cu privire la efectele negative ale stereotipurilor și discriminării	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Biroul Relații Interetnice	2018-2019	1. Numărul de campanii de informare desfășurate la nivel central și local pe fiecare dintre grupuri 2. Numărul de persoane-țintă relevante campaniilor de informare care au beneficiat de activitățile de informare/sensibilizare	5 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea studiului de percepție față de grupurile vulnerabile și marginalizate, precum și de eficientizare a combaterii tuturor formelor de discriminare	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2019	Studiu elaborat și comunicat publicului larg	400 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Consolidarea capacităților reprezentanților mass-mediei și a studenților facultăților de jurnalism în ceea ce privește particularitățile prezentării materialelor ce vizează grupurile vulnerabile și marginalizate	2.1. Desfășurarea activităților de capacitate a reprezentanților media privind elaborarea și prezentarea materialelor despre și cu grupurile vulnerabile și marginalizate	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018-2021	1. Numărul de instruiți desfășurate în raport cu numărul de reprezentanți ai diferitor instituții media în raport cu numărul de localități de unde vin 2. Numărul de plângeri pe subiectul lezării drepturilor grupurilor vulnerabile și marginalizate de către reprezentanții mass-mediei adresate OAP și CPEDAE în fiecare an	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Evaluarea și revizuirea, după caz, a curriculumului facultăților de jurnalism prin prisma respectării drepturilor omului și nediscriminării	Instituțiile de învățământ superior (în cadrul cărora sînt specialități de jurnalism), Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2019	1. Analiză efectuată 2. Recomandări formulate 3. Curriculum ajustat, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		2.3. Ajustarea ghidului cu privire la cadrul normativ în domeniul audiovizualului privind reflectarea în mass-media a materialelor referitor la grupurile vulnerabile și marginalizate	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Oficiul Avocatului Poporului	2018	Îndrumar elaborat și utilizat la ajustarea Codului deontologic al jurnalistului	20 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.4. Elaborarea și diseminarea materialelor informative privind bunele practici în prezentarea materialelor media despre și cu participarea reprezentanților grupurilor vulnerabile și marginalizate	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2019	Materiale informaționale elaborate în raport cu materiale diseminate în localități în raport cu instituțiile	100 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile, reprezentanții media
3.	Ridicarea gradului de implicare a funcționarilor publici/reprezentanților APL, organelor de drept în prevenirea discriminării	3.1. Desfășurarea activităților de capacitate a reprezentanților relevanți ai autorităților APC și APL, inclusiv a angajaților organelor de drept și a specialiștilor din domeniul imigrației în domeniul nediscriminării	Academia de Administrare Publică, Cancelaria de Stat, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Administrația Publică Centrală, Administrația Publică Locală, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2019	Numărul de instruiți desfășurate în raport cu numărul de reprezentanți ai diferitor instituții, cu numărul de localități de unde vin	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Elaborarea și diseminarea materialelor informative privind atribuțiile funcționale ale autorităților APL și APC în procesul de prevenire și combatere a discriminării	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018-2019	Materiale informaționale elaborate și diseminate	100 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4.	Sporirea gradului de	4.1. Elaborarea și diseminarea	Consiliul pentru	2018-2019	Materiale informaționale	100 000	Comunitatea

	cunoaștere în rândul grupurilor vulnerabile și marginalizate a drepturilor lor, responsabilităților autorităților și mecanismelor de protecție împotriva discriminării	materialelor informative în rândul grupurilor vulnerabile și marginalizate privind realizarea și apărarea drepturilor omului, precum și mecanismele de protecție împotriva discriminării	Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Administrația Publică Centrală, Administrația Publică Locală		elaborate și diseminate		partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
5.	Facilitarea accesului la servicii de suport în procesul de revendicare a drepturilor încălcate	5.1. Crearea și publicarea listelor avocaților specializați în acordarea asistenței juridice garantate de stat pe cauze de discriminare	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Uniunea Avocaților din Moldova	2018	1. Numărul de avocați identificați 2. Listă a avocaților specializați aprobată și publicată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		5.2. Instruirea parajuriștilor și avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat în domeniul egalității și nediscriminării	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Uniunea Avocaților din Moldova, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018-2020	1. Numărul de instruiți desfășurate 2. Numărul de parajuriști și avocați care acordă asistență juridică garantată de stat instruiți 3. Numărul de persoane care au beneficiat de serviciile parajuriștilor și avocaților	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		5.3. Instruirea mediatorilor comunitari în domeniul egalității și nediscriminării	Consiliul de Mediere, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018-2020	1. Numărul de instruiți desfășurate 2. Numărul de mediatorii comunitari instruiți 3. Numărul persoanelor care au beneficiat de serviciile mediatorilor comunitari	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
6.	Incriminarea faptelor ilegale motivate de prejudecată, dispreț sau ură	6.1. Modificarea legislației penale și contravenționale în vederea introducerii motivului de prejudecată, dispreț sau ură pentru comiterea infracțiunilor și contravențiilor conform	Ministerul Justiției Comisia parlamentară de profil, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală,	2018-2022	1. Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (crimele motivate de prejudecată, dispreț sau ură) elaborată și adoptată 2. Rata anuală proceselor pornite	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		listei criteriilor protejate de legislația internă și CEDO	Consiliul Superior al Magistraturii		pe marginea cazurilor raportate 3. Rata anuală sentințelor de condamnare pentru comiterea faptelor ilegale motivate de prejudecată, dispreț sau ură		
7.	Consolidarea capacităților organelor de urmărire penală, avocaților și judecătorilor de a aplica eficient legislația penală și contravențională privind infracțiunile și contravențiile motivate de prejudecată, dispreț sau ură	7.1. Includerea în planurile de formare, după modificarea cadrului normativ relevant, a tematicilor privind particularitățile investigării și examinării crimelor motivate de prejudecată, dispreț sau ură	Institutul Național al Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Uniunea Avocaților din Moldova, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2019	1. Tematică inclusă în planurile de formare 2. Disciplină introdusă în programele de instruire	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		7.2. Elaborarea și aprobarea ghidurilor metodologice de examinare a cauzelor privind crimele motivate de prejudecată dispreț sau ură pentru actorii vizați	Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Uniunea Avocaților din Moldova, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018	1. Ghid metodologic aprobat 2. Campanii de popularizare a ghidurilor desfășurate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		7.3. Instruirea actorilor vizați privind aplicarea legislației penale și contravenționale în domeniul crimelor motivate de prejudecată, dispreț sau ură	Institutul Național al Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Uniunea Avocaților din	2019-2020	1. Numărul de instruiți desfășurate 2. Numărul de participanți dezagregat pe profesii	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

			Moldova, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Oficiul Avocatului Poporului				
8.	Instituirea mecanismului de colectare a datelor dezagregate cu privire la numărul, tipul și criteriul care a stat la baza comiterii infracțiunilor și contravențiilor motivate de prejudecată, dispreț sau ură	8.1. Modificarea cadrului normativ privind metodologia de colectare a informației dezagregate referitoare la numărul și tipul infracțiunilor și contravențiilor motivate de prejudecată dispreț sau ură	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Oficiul Avocatului Poporului, Centrul Național pentru Protecția datelor cu Caracter Personal, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018	1. Cadru normativ modificat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		8.2. Punerea în aplicare a mecanismului de colectare a datelor dezagregate privind numărul, tipul și categoriile (în baza criteriilor protejate) de infracțiuni și contravenții motivate de prejudecată, dispreț sau ură	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Biroul Național de Statistică, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2020-2022	1. Mecanism funcțional 2. Date dezagregate colectate și accesibile 3. Date dezagregate privind cauzele inițiate și sentințele pronunțate, colectate per fiecare unitate administrativ-teritorială 4. Informație dezagregată privind cauzele inițiate și sentințele pronunțate, accesibilă per fiecare unitate administrativ-teritorială	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
9.	Creșterea gradului de informare a persoanelor care	9.1. Desfășurarea campaniilor de informare privind serviciile medicale disponibile	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale,	2018-2022	1. Campanii desfășurate 2. Grad de informare a persoanelor infectate cu HIV	200 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

	trăiesc cu HIV (PHIV) privind serviciile medicale disponibile		Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Oficiul Avocatului Poporului				organizațiile societății civile
10.	Eliminarea barierelor întâlnite de PHIV pentru primirea serviciilor medicale corespunzătoare (inclusiv privind maladiile asociate) ²⁰	10.1. Elaborarea unui studiu privind căile de eliminare a barierei de accesare a serviciilor medicale (inclusiv suport psihologic) de către persoanele neasigurate, inclusiv PHIV, precum și modalitatea accesării serviciilor medicale pentru cele care locuiesc în localități îndepărtate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018	1. Studiu elaborat și publicat 2. Recomandări formulate	2 600 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		10.2. Elaborarea și aprobarea cadrului legal pentru facilitarea accesului la servicii medicale (inclusiv suport psihologic ²¹) PHIV	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Comisia parlamentară de profil, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2019	Proiect elaborat, consultat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

²⁰ Raportul Fundației Soros „Statutul socioeconomic al persoanelor cu HIV” arată că 40% din respondenți au indicat că au întâmpinat anumite dificultăți în accesarea serviciilor medicale generale din considerentul că sînt cu HIV...

²¹ Raportul Fundației Soros „Statutul socioeconomic al persoanelor cu HIV” arată că în majoritatea cazurilor serviciile de asistență socială, psihologică și juridică au fost prestate de către ONG-urile în domeniu. Rolul redus al statului.

		10.3. Crearea infrastructurii necesare pentru facilitarea accesării serviciilor medicale PHIV (inclusiv suport psihologic)	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Numărul de servicii create sau ajustate 2. Rata de creștere a beneficiarilor de servicii medicale în rândul PHIV	11 718 476	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
11.	Elaborarea și aprobarea politicilor de nediscriminare și a drepturilor pacienților în cadrul instituțiilor medicale		Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2020	1. Numărul de instituții în care au fost aprobate politicile 2. Rată a personalului medical care aplică politica respectivă	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
7. Domeniul de intervenție: Egalitatea de gen și violența în familie							
Obiectivul I: Prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie							
Tinta strategică A: Numărul cazurilor de violență în familie redus cu 15%							
1.	Asigurarea implementării politicii statutului în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de femei și în familie	1.1. Definitivarea și aprobarea Strategiei și Planului de acțiuni de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie 2018-2023	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	Documente de politici aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Monitorizarea anuală a implementării Planului de acțiuni al Strategiei și de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Procuratura Generală Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018-2022	1. Rapoarte de monitorizare efectuate și publicate pe pagina web a ministerului 2. Cadrul normativ național ajustat la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a violenței domestice 3. Numărul de sesizări ale organelor de poliție privind cazurile de violență în familie 4. Numărul de intervenții ale poliției de sector pentru îndepărtarea agresorului de la domiciliu	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					<p>5. Numărul de condamnări pe cauze privind violența în familie în raport cu numărul cazurilor intentate</p> <p>6. Numărul de ordonanțe de protecție emise de către instanțele judecătorești în raport cu cererile depuse</p> <p>7. Numărul de victime ale violenței în familie care au beneficiat de servicii sociale în cadrul centrelor finanțate din bugetul de stat</p> <p>8. Numărul de campanii de informare realizate privind fenomenul violenței în familie</p> <p>9. Numărul de agresori care au beneficiat de servicii de consiliere și reabilitare</p>		
		1.3. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Strategiei de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie 2018-2023	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	<p>1. Raport elaborat</p> <p>2. Al doilea Plan de acțiuni de implementare a Strategiei pentru perioada anilor 2021-2023 elaborat</p>	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Toate cazurile de hărțuire sexuală (inclusiv la locul de muncă) declarate sunt investigate prompt și eficient							
1.	Asigurarea dezagregării datelor privind infracțiunile de hărțuire sexuală față de alte infracțiuni cu caracter sexual	1.1. Colectarea și sistematizarea datelor statistice dezagregate, la nivel de inspectorat și procuratură raională, privind numărul, tipul, caracteristicile victimei	Ministerul Afacerilor Interne	2018-2022	Date statistice dezagregate colectate anual și publicate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Colectarea și sistematizarea datelor statistice dezagregate la nivel de instanțe judiciare privind rezultatele examinării cauzelor de hărțuire sexuală	Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției	2018-2022	Date statistice dezagregate colectate anual și publicate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

2.	Consolidarea capacităților polițiștilor, organelor de urmărire penală, avocaților, parajuriștilor și judecătorilor de a delimita infracțiunile de hărțuire sexuală de alte infracțiuni cu caracter sexual	2.1. Includerea în planurile de formare a tematicilor referitoare la particularitățile investigării și examinării infracțiunilor privind viața sexuală	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Uniunea Avocaților din Moldova, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Institutul Național al Justiției	2019	1. Tematică inclusă în programele de instruire 2. Curriculum elaborat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Instruirea polițiștilor, procurorilor, judecătorilor, avocaților și parajuriștilor	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Uniunea Avocaților din Moldova, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Institutul Național al Justiției	2019-2022	1. Numărul de instruiți anuale 2. Numărul de participanți dezagregați pe profesii instruiți anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Informarea publicului privind aspectele definitorii ale infracțiunii de hărțuire sexuală, drepturile și garanțiile victimelor infracțiunii de hărțuire sexuală	3.1. Organizarea campaniilor de informare, sensibilizare și conștientizare	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2019-2021	1. Campanii de informare desfășurate 2. Materiale informative elaborate și distribuite 3. Numărul cazurilor declarate	20 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul II: Asigurarea egalității de gen și abilitarea femeilor și fetelor							
Tinta strategică A: Discriminarea eliminată împotriva femeilor și fetelor							

1.	Asigurarea implementării politicii statutului în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați	1.1. Monitorizarea anuală a realizării Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018-2022	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2022	1. Rapoarte de monitorizare efectuate și publicate pe pagina web a ministerului 2. Procent de reprezentare a femeilor în procesul decizional, politic, public, în domeniul securității și relațiilor externe 3. Rată a de ocupare a femeilor pe piața muncii în comparație cu cea a bărbaților 4. Numărul de agenții mass-media care implementează procedura de autoevaluare a produselor mediatice prin prisma dimensiunii de gen	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării, Strategiei și modificarea planului de acțiuni, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Raport elaborat 2. Impactul estimat privind implementarea la jumătate de perioadă 3. Plan modificat, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Promovarea rolului femeii în asigurarea păcii și securității ca urmare a implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate ONU	2.1. Elaborarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate ONU	Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Biroul Politici de Reintegrare, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2019	Plan elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Planului de acțiuni pentru implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului	Ministerul Apărării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale,	2019-2022	1. Numărul femeilor/Gradul de participare a femeilor în procesul decizional 2. Numărul femeilor încadrate în	În limitele alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile

		de Securitate ONU	Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, Ministerul Justiției		structurile de forță și numărul femeilor care ocupă funcții de conducere în aceste structuri 3. Numărul femeilor implicate în operațiunile militare în afara teritoriului Republicii Moldova	surse externe	societății civile
3.	Evaluarea progreselor pe domeniile egalității de gen/ drepturilor femeilor în baza rapoartelor depuse la Comitetele ONU relevante	3.1. Depunerea consecventă a rapoartelor privind progresele statului în implementarea Convențiilor ONU pe domeniile egalității de gen/ drepturilor femeilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018	Raport al Statului depus la Comitet	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Asigurarea integrării recomandărilor comitetelor ONU în domeniul egalității de gen și dreptul femeilor în politicile naționale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Pe parcursul perioadei imediat următoare recepționării rapoartelor	Numărul recomandărilor implementate în raport cu cele formulate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.3. Informarea publicului larg, OSC și a reprezentanților APC și APL privind concluziile Comitetelor ONU pe marginea rapoartelor depuse privind implementarea Convențiilor	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Pe parcursul perioadei imediat următoare recepționării rapoartelor	1. Numărul de evenimente de informare, de publicații desfășurate la nivel central și local 2. Numărul participanților la nivel central și local	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
8. Domeniul de intervenție: Dreptul la educație							
Obiectivul I: Sporirea accesului la educația de calitate pentru toți copiii și tinerii							
Tinta strategică A: Acces garantat la învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ pentru toți copiii și tinerii, în vederea obținerii rezultatelor relevante și eficiente la învățatură							
1.	Implementarea politicii de stat în domeniul educației	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de dezvoltare a educației pentru anii 2014–2020 „Educația-2020”	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2020	1. Grad de asigurare a accesului la învățământul primar și secundar, gratuit 2. Rată a preșcolarilor pregătiți pentru învățământul primar	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					3. Rată de înmatriculare în învățământul profesional tehnic și superior 4. Rată de absolvire și încadrare în câmpul muncii		
		2.2. Realizarea evaluării intermediare a Strategiei naționale de dezvoltare a educației pentru anii 2014 – 2020 „Educația-2020” cu modificarea acesteia, după caz	Ministerul Educației Culturii și Cercetării	2018	1. Raport elaborat 2. Impact estimate 3. Strategie modificată, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul II: Reducerea discriminării, la toate nivelurile de învățământ, în conformitate cu standardele internaționale							
Ținta strategică A: Asigurarea, până în anul 2022, a accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formarea profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități și a copiilor în situații vulnerabile							
1.	Implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova (2011-2020)	1.1. Elaborarea și aprobarea planurilor de implementare a Programului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2022	Planuri elaborate și aprobate la fiecare 2 ani	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Includerea în cadrul obiectivelor generale ale programului, a indicatorilor de progres relevanți pentru fiecare nivel de educație și grup vulnerabil al populației (din mediu rural, săraci, cu dizabilități, persoane aparținând minorităților naționale)	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2020	Indicatori de progres relevanți pentru fiecare nivel de educație și grup vulnerabil al populației elaborați și implementați	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova (2011-2020)	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018 - 2020	1. Numărul de servicii comunitare, raionale și centrale de identificare, evaluare precoce și diagnosticare a dezvoltării copiilor 2. Numărul de servicii comunitare, raionale și centrale de intervenție timpurie 3. Numărul de centre pentru	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					asigurarea educației incluzive dezagregat pe mediu urban și rural 4. Numărul de psihopedagogi antrenați în educația incluzivă 5. Curriculum de formare inițială și continuă în domeniul educației incluzive elaborat și aprobat 6. Campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la necesitatea educației incluzive		
Ținta strategică B: Asigurarea, până în anul 2022, că toți elevii/studenții obțin cunoștințe și competențe necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, a stilurilor de viață durabile, a drepturilor omului, a egalității de gen, a culturii păcii și nonviolentei, a cetățeniei globale, precum și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă							
1.	Implementarea Strategiei de mediu 2014-2023 în domeniul educației	1.1. Dezvoltarea curriculumului școlar prin includerea subiectelor de educație ecologică	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018	1. Curriculum școlar ajustat 2. Cadre didactice instruite în domeniul educației ecologice	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Definitivarea și aprobarea Strategiei „Sănătatea, dezvoltarea și bunăstarea copiilor și adolescenților 2020”	2.1. Dezvoltarea curriculumului școlar cu aspecte ce țin de modul sănătos de viață	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018	1. Strategia definitivată și aprobată 2. Curriculum școlar ajustat 3. Cadre didactice instruite	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Dezvoltarea curriculumurilor școlare prin includerea dimensiunii de gen		Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018	Curriculum de studiu ajustat în vederea obținerii de către elevi și studenți a cunoștințelor privind egalitatea de gen	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

4.	Cultivarea cunoștințelor și a competențelor privind drepturile omului, cultura păcii și non-violența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale	4.1. Dezvoltarea curriculum-ului școlar prin includerea modulelor privind drepturile omului, integritatea, cultura păcii și nonviolența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018-2021	1. Curriculum de studiu ajustat în vederea obținerii de către elevi a cunoștințelor privind drepturile omului, cultura păcii și non-violența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale 2. Rata elevilor care au studiat modulele menționate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
9. Domeniul de intervenție: Dreptul la ocrotirea sănătății							
Obiectivul I: Asigurarea accesului universal la servicii medicale de calitate							
Ținta strategică A: Servicii medicale calitative, sigure și accesibile pentru toți							
1.	Asigurarea implementării politicii naționale în domeniul sănătății	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014-2020 și a Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	2018-2021	1. Rapoarte de monitorizare elaborate și publicate 2. Pondere a instituțiilor medico-sanitare care aplică sistemul de management al calității datelor 3. Indice al speranței de viață dezagregate pe sex și mediu reședință urban / rural 4. Rata mortalității dezagregată pe sex și mediu 5. Grad de acoperire cu resurse umane în sistemul de sănătate publică pe sex, vîrstă și mediu de reședință urban/rural 6. Grad de promovare a modului sănătos de viață 7. Pondere a documentelor de politici elaborate în scopul ameliorării factorilor de mediu și al reducerii riscurilor pentru sănătate 8. Numărul de cercetări științifice în domeniu 9. Pondere a autorităților locale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					care implementează programe în domeniul sănătății publice 10. Procent de finanțare atribuit sectorului sănătății din bugetul public național		
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a Strategiei și modificarea Planului de acțiuni, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Raport elaborat 2. Impact estimat 3. Plan modificat, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Asigurarea implementării politicii de stat în domeniul medicamentului	2.1. Revizuirea cadrului normativ în domeniu	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	2018-2019	Cadru normativ revizuit	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Revizuirea listei medicamentelor esențiale compensate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	2018	Numărul demedicamente esențiale compensate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.3. Implementarea Programului Național de Îmunizări (2016-2020)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, administrația publică locală	2018-2020	Rată a cuprinderii vaccinale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta strategică B: Rata de prevenire și reducere a cazurilor de malpraxis							
1.	Elaborarea Foii de parcurs privind soluționarea lacunelor existente în cadrul legal cu referință la investigarea,	1.1. Elaborarea Studiului de analiză a cadrului legal în domeniul acordării asistenței medicale și drepturilor pacienților, pentru apărarea eficientă a victimelor erorilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Compania Națională de Asigurări în Medicină	2019	1. Studiu elaborat și publicat 2. Concluzii/recomandări formulate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

expertizarea și judecarea cazurilor de malpraxis	medicale (malpraxis)						
	1.2. Elaborarea Raportului privind statistica cazurilor de malpraxis, analiza cazurilor date, a profilului victimelor, aspectelor geografice a incidenței cazurilor, domeniilor medicale cu incidență mărită a cazurilor de malpraxis	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Compania Națională de Asigurări în Medicină	2020	1. Raport elaborat și publicat 2. Date dezagregate prezentate în raport cu profilul victimelor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile	
	1.3. Elaborarea și aprobarea cadrului legal privind malpraxisul medical, răspunderea civilă a personalului medical și asigurarea obligatorie de răspundere civilă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Comisia parlamentară de profil	2021	1. Cadru normativ elaborat, aprobat și adoptat 2. Rată a personalului medical pasibil de răspundere civilă	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile	
Obiectivul II: Îmbunătățirea indicelui sănătății copilului în conformitate cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030							
Tinta strategică A: Reducerea, până în anul 2022, a mortalității neonatale la 6,5 decese la 1.000 născuți vii și a copiilor până la 5 ani până la 11,5 la 1.000 născuți-vii²²							
1.	Asigurarea accesului tuturor copiilor la servicii medicale de calitate	1.1. Consolidarea capacităților serviciului perinatal/ fortificarea sistemului de asistență perinatală a nou-născuților născuți înainte de termen	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2021	1. Ponderea acoperirii cu resurse umane 2. Gradul de dotare 3. Rata nou-născuților care au supraviețuit.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Vaccinarea copiilor prematuri asigurată de stat contra RS virusului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2021	Introducerea vaccinului în calendarul național de vaccinuri realizată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Asigurarea cu fortificatorul laptelui matern	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	2018-2021	Numărul copiilor care au beneficiat	În limitele alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

²² Studiul Copiii Moldovei Elaborat de BNS, Chișinău 2017

		pentru asigurarea creșterii armonioase în primele luni de viață	Sociale			bugetare aprobate; surse externe	dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Dezvoltarea la nivel național a serviciului de intervenție timpurie la copii	2.1. Consolidarea sistemului de vizite la domiciliu pentru copii de vîrstă fragedă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Numărul de copii consultați la domiciliu	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Colaborarea intersectorială în vederea reducerii mortalității copiilor cu vîrsta de pînă la 5 ani la domiciliu și prin cauze prevenibile	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, administrația publică locală	2018-2021	Numărul de cazuri privind intervenția în scopul prevenirii mortalității copiilor cu vîrsta de pînă la 5 ani la domiciliu și prin cauze prevenibile 2. Rată a mortalității cu vîrsta de pînă la 50	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul III: Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă							
Ținta strategică A: Acces universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă (SDSR) asigurat, inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație							
1.	Implementarea politicii statului în domeniul sănătății sexuale și reproductive	1.1. Aprobarea Programului național în sănătatea și drepturile sexuale și reproductive 2018-2022 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Programului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Program aprobat 2. Plan de acțiuni elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului și Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2021	1. Rapoarte de monitorizare elaborate și publicate 2. Rata serviciilor SDSR incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală 3. Indice al percepției privind SDSR și planificarea familială în societate 4. Gradul de acces la informație în domeniul SDSR 5. Rată a promovării SDSR în mass-media	necesar – 50 372 000 lei, identificate – 11 961 000 lei	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					6. Rată a infecțiilor cu transmisiune sexuală 7. Rată a avortului medicamentos în raport cu metodele tradiționale de avort 8. Rată a fertilității feminine și masculine 9. Grad de reflectare a SDSR în programele curriculare de învățământ 10. Rată a mortalității materne și perinatale 11. Prevalență a utilizării contraceptivelor pentru femei de vîrstă reproductivă		
		1.3. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Programului și a Planului de Acțiuni cu modificarea lor, după caz	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale	2019	1. Raport elaborat 2. Impactul estimat privind implementarea la jumătate de perioadă 3. Documente modificate, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta strategică B: Îmbunătățirea accesului la servicii de sănătate sexuală și reproductivă pentru femeile și fetele din grupurile vulnerabile							
1.	Asigurarea accesului persoanelor din grupurile vulnerabile la contraceptive, inclusiv al celor din localitățile din stînga Nistrului	1.2. Organizarea activităților de informare și educație a populației privind importanța utilizării contraceptivelor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2021	Activități de informare realizate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Oferirea consultațiilor privind sănătatea sexuală și reproductivă a femeilor și fetelor din instituțiile sociale rezidențiale	2.1. Prestarea serviciilor de către medicii de familie în instituțiile sociale rezidențiale în domeniul sănătății sexuale și reproductive	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2022	Numărul de consultații oferite anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

3.	Asigurarea accesibilității serviciilor de întrerupere a sarcinii în siguranță, inclusiv în regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului	3.1. Evaluarea necesităților în regiunile rurale și în localitățile din stînga Nistrului în vederea oferirii accesului tuturor la servicii de întrerupere a sarcinii în siguranță (avort în siguranță)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2022	1. Evaluare desfășurată 2. Numărul de servicii moderne de avortare 3. Numărul de femei și fete care a avut acces la serviciile moderne de avortare anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Revizuirea cadrului normativ în vederea accesibilității serviciilor respective	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019-2020	Cadru legal revizuit	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.3. Crearea infrastructurii necesare pentru facilitarea accesului la servicii	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020-2021	Infrastructură creată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, Organizațiile Societății Civile
		3.4. Evaluarea periodică a accesibilității și gradului de satisfacție privind serviciile oferite femeilor și fetelor din regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Evaluările anuale elaborate și făcute publice 2. Rată a serviciilor oferite anua femeilor și fetelor l din regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului 3. Numărul de femei și fete care au beneficiat de aceste servicii anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4.	Dezvoltarea curriculum-ului școlar prin includerea temelor de educație sexuală și educația sănătății reproductive		Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018	Curriculum școlar modificat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul IV: Reducerea mortalității cauzate de boli netransmisibile							
Ținta strategică A: Gradul de mortalitate prematură cauzată de boli netransmisibile redus prin prevenire și tratare							
1.	Implementarea politicii statului în domeniul prevenirii și	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de prevenire și	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale,	2020	1. Rată a mortalității cauzată de bolile netransmisibile ce pot fi prevenite dezagregată pe sex,	27 210 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

	controlului bolilor netransmisibile	control al bolilor netransmisibile (2012-2020) și Planul de acțiuni pe anii 2016-2020 pentru implementarea Strategiei	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Compania Națională de Asigurări în Medicină		<p>vîrstă ani și grupuri sociale</p> <p>2. Rată a persoanelor ce suferă de boli netransmisibile</p> <p>3. Pondere a factorilor de risc pentru bolile netransmisibile</p> <p>4. Rată a factorilor de risc pentru fiecare an</p> <p>5. Rată a factorilor de risc biologic</p> <p>6. Pondere a factorilor socioeconomi nefavorabili pentru apariția bolilor netransmisibile</p> <p>7. Rată a poverii bolilor netransmisibile în rîndul populației, dezagregată pe ani, sex, vîrstă și grupuri sociale</p> <p>8. Pondere a speranței de viață</p> <p>9. Campanii de informare cu privire la programele de promovare a sănătății la nivelul populației</p> <p>10. Rată a măsurilor selective în privința grupurilor și persoanelor expuse unor riscuri sporite</p> <p>11. Sistem de sănătate a intervențiilor primare și secundare de prevenire, bazate pe dovezi, cost-eficiente, cu accent pe asistența medicală primară</p> <p>12. Rată a accesibilității populației la serviciile medicale dezagregată pe ani</p> <p>13. Sistem de monitorizare a bolilor netransmisibile și a factorilor ce le determină</p>		Organizațiile Societății Civile USMF „Nicolae Testemițanu”
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Strategiei și a	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	<p>1. Raport elaborat</p> <p>2. Impact privind implementarea la jumătate de perioadă estimat</p>	În limitele alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

		Planului de acțiuni cu modificarea lor, după caz			3. Documente modificate, după caz	aprobate; surse externe	organizațiile societății civile
2.	Aprobarea și monitorizarea Programului național de profilaxie și combatere a diabetului zaharat	2.1. Aprobarea noului Program Național de Diabet și al mecanismului de punere în aplicare	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018; 2018-2020	1. Program elaborat și aprobat 2. Raport anual elaborat și publicat	828 841 100	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea și aprobarea criteriilor de eligibilitate pentru accesul la medicamente pentru tratamentul compensat al diabetului zaharat (insuline în cartuș)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină autoritățile publice locale	2018	Criterii elaborate și aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.3. Crearea Registrului național de diabet	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Registru creat și funcțional 2. Numărul de pacienți înregistrați	600 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.4. Transpunerea prevederilor din ghidurile internaționale de tratament al diabetului în Protocoale clinice naționale: Diabetul necomplicat: tip 1 și 2; Sarcină în diabetul pre-existent și gestațional; Diabetul complicat: retinopatie, nefropatie, neuropatie	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	Protocoale aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul V: Promovarea unui sistem de servicii de sănătate mintală adaptat necesităților populației și normelor internaționale.							
Tinta strategică A: Servicii de asistență medicală în domeniul sănătății mintale acordate în conformitate cu standardele drepturilor omului și demnității umane							
1.	Promovarea și aprobarea Programului național privind sănătatea	1.1. Armonizarea cadrului legislativ cu asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale omului în	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	Cadru normativ armonizat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile

	mentală	partea prestării serviciilor de sănătate mentală				surse externe	societății civile
2.	Reforma sistemului de capacitate legală	2.1. Revizuirea legislației în domeniu prin prisma tratatelor și convențiilor internaționale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	Cadrul legal revizuit	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Asigurarea drepturilor pacienților în instituțiile psihiatrice	3.1. Elaborarea și aplicarea mecanismului de monitorizare a încălcărilor în cadrul acordării serviciilor de sănătate mentală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2021	1. Mecanism aplicat 2. Rapoarte de monitorizare elaborate 3. Numărul de încălcări constatate 4. Numărul de cazuri soluționate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Elaborarea capitolului privind sănătatea mentală în proiectul Codului sănătății, în conformitate cu recomandările internaționale și standardele în domeniul drepturilor omului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2022	Act elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.3. Revizuirea Codului penal și Codului de procedură penală în vederea introducerii formelor noi de tratament prin constrângere în condiții de ambulatoriu și supraveghere obligatorie psihiatrică	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Comisia parlamentară de profil	2018-2020	Cadru legal modificat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4.	Promovarea sănătății mintale și diminuarea fenomenului de stigmă în comunitate prin activități de informare	4.1. Desfășurarea campaniilor naționale de comunicare privind beneficiile modelului comunitar al serviciilor de sănătate mentală și de sensibilizare și informare în domeniul sănătății mintale, precum și promovarea imaginii pozitive a persoanelor cu probleme de sănătate mentală	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale	2018-2022	Campanii desfășurate anual	1 865 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

Obiectivul VI: Reducerea numărului infecțiilor cauzate de bolile transmisibile

Tinta strategică A: Rata redusă a transmiterii HIV și a infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS), precum și a mortalității asociate cu HIV

1.	Implementarea politicii statului în domeniul prevenirii și controlului infecției HIV/SIDA și ITS (2016-2020)	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și ITS (2016-2020) și a Planului de acțiuni pentru realizarea Programului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Biroul Național de Statistică	2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Numărul de persoane infectate de HIV/SIDA dezaggregate pe sex, vîrstă și grupuri sociale 2. Rată a deceselor per ani 3. Căi principale de transmitere a maladiei HIV/SIDA per ani 4. Factori de complexitate a transmiterii maladiei HIV/SIDA dezaggregate pe sex, vîrstă, persoane-cheie și ani 5. Procent consumatorilor de droguri injectabile acoperiți cu servicii de prevenire în cadrul programelor de reducere a riscurilor 6. Prevalență a HIV printre consumatorii de droguri injectabile 7. Arie de acoperire cu tratament a persoanelor infectate cu HIV/SIDA în mediul rural și urban 8. Numărul de pacienți supuși tratamentului dezagregat pe sex, vîrstă și grupuri sociale per an 9. Rată a infecțiilor cu transmitere sexuală 10. Incidență a ITS 11. Numărul persoanelor cu ITS dezaggregate pe sex, vîrstă și grupuri sociale 12. Rata prevenirii infecției cu HIV/SIDA și ITS 	29 775 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Programului și a Planului de acțiuni cu modificarea lor, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raport elaborat 2. Impactul privind implementarea la jumătate de perioadă estimat 3. Documente modificate, după caz 	Se încadrează în 29 775 000	Comunitatea de partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		1.3. Crearea sistemului de colectare a datelor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Biroul Național de Statistică	2018	Date colectate și dezagregate după sex, vîrstă, populații-cheie	Se încadrează în 29 775 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Rata redusă a poverii tuberculozei, combaterea hepatitei, bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile							
1.	Implementarea politicii statului privind controlul și combaterea tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă, precum și altor boli transmisibile	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de control al tuberculozei (2016-2020)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Numărul de persoane care au beneficiat de diagnosticul precoce al tuturor formelor de tuberculoză 2. Campanii de informare cu privire la diagnosticarea precoce 3. Rată de diagnosticare precoce și depistare timpurie a tuberculozei 4. Numărul de persoane supuse tratamentului 5. Rată de succes a tratamentului 6. Rată a incidenței cazurilor de tuberculoză 7. Pondere a coinfecției TB/HIV printre cazurile de tuberculoză 8. Rată redusă a mortalității	3 128 000 634 978 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Programului cu modificarea lui, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Raport elaborat 2. Impact estimat privind implementarea la jumătate de termen 3. Document modificat, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Includerea valorilor numerice (pentru incidența TBC), cu dezagregarea corespunzătoare (după sex, statut social)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Consiliul coordonator al programului Compania Națională de Asigurări în Medicină, administrația publică locală	2018-2022	Raport anual de progres	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.4. Definitivarea și aprobarea Programului național de combatere a hepatitelor virale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	Program aprobat	442 800	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

	B, C și D				organizațiile societății civile	
	1.5. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de combatere a hepatitelor virale B, C și D	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rată a morbidității 2. Rată a depistării precoce a persoanelor infectate cu hepatitele virale B, C și D 3. Numărul de persoane cărora li s-a depistat hepatitele virale B, C și D la o etapă precoce 4. Rată a incidenței și prevalenței hepatitelor virale B, C și D 5. Campanii de informare 6. Cercetări științifice efectuate pe problemele hepatitelor virale B, C și D 7. Rată a imunizărilor și vaccinărilor în fiecare an 8. Numărul de cazuri de îmbolnăvire dezagregat pe sex, vîrstă, statut social în fiecare an 9. Numărul de bolnavi care au beneficiat de servicii calitative de tratament și îngrijire continuă în fiecare an 10. Registru național de evidență a bolnavilor cu hepatitele virale acute, cronice și ciroze hepatice de etiologie virală 	1 131 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	1.6. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Programului cu modificarea lui, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raport elaborat 2. Impact estimat privind implementarea la jumătate de perioadă 3. Document modificat, după caz 	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	1.7. Includerea valorilor numerice (pentru incidența hepatitei), cu dezagregarea corespunzătoare (după sex, statut social)	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Consiliul coordonator al programului Compania Națională de	2018-2020	Raport de progres	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		Asigurări în Medicină, Administrația Publică Locală				
	1.8. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova (2016-2025)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Sănătate Publică	2021	1. Pondere a accesului populației la sisteme îmbunătățite de apă potabilă și sanitație 2. Incidența a bolilor netransmisibile condiționate de apa potabilă neconformă normelor sanitare 3. Numărul de instituții pentru copii conectate la sisteme durabile de apă potabilă per an 4. Rată a populației care are acces la sisteme durabile de apă potabilă 5. Numărul redus de izbucniri epidemice de boli infecțioase și incidența scăzută a bolilor condiționate de apă 6. Nivel sporit de performanță a sistemelor colective de alimentare cu apă, sanitație și a altor sisteme 7. Campanii de informare privind siguranța apei potabile, igiena și sănătatea	11 139 400	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	1.9. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Programului cu modificarea lui, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Raport elaborat 2. Impact estimat privind implementarea la jumătate de perioadă 3. Document modificat, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	1.10. Includerea valorilor numerice ale incidenței bolilor condiționate de apă (de preferință, pentru 5 tipuri de boli) în Programul național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova (2016-2025)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Sănătate Publică	2018-2021	Raport de progres elaborat și publicat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

2.	Asigurarea respectării confidențialității datelor cu caracter medical în instituțiile medicale	2.1. Evaluarea corespunderii actelor normative ce stabilesc procedura de transmitere a informației medicale cu caracter personal cu standardele internaționale în domeniu	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal , Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Oficiul Avocatului Poporului	2018	Analiză de evaluare elaborată și consultată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea și aprobarea amendamentelor la actele normative respective	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Comisia parlamentară de profil, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2019	Proiect elaborat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.3. Desfășurarea activităților de instruire a lucrătorilor medicali privind procedura de transmitere a informației medicale cu caracter personal, acord informat	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Prevenirea și	2018	1. Activități de instruire desfășurate, 2. Numărul de angajați care au participat la instruire	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

			Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității				
10. Domeniul de intervenție: Dreptul la muncă și protecție socială							
Obiectivul I: Creșterea continuă a nivelului de ocupare							
Ținta strategică A: Nivel sporit al ocupării, precum și remunerarea egală pentru munca de valoare egală							
1.	Sporirea posibilităților de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	1.1. Prestarea serviciilor de angajare, a măsurilor de ocupare a forței de muncă, conform necesităților individuale ale persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2022	1. Planuri anuale de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă elaborate și aprobate; numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă 2. Șomeri antrenați în servicii de angajare 3. Măsuri active de ocupare a forței de muncă și plasate în câmpul muncii 4. Rată de ocupare pe vîrstă, sex și mediul rural / urban% 5. Rată a șomajului pe vîrstă, sex și mediul rural / urban% 6. Pondere a persoanelor cu dizabilități plasate în câmpul muncii din numărul total de șomeri cu dizabilități înregistrați; disparitatea salarială de gen, % 7. Pondere a tinerilor care nu lucrează, nu învață și nu se află în programe de formare profesională	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
11. Domeniul de intervenție: Drepturile copilului							
Obiectivul I: Protecția copilului							
Ținta strategică A: Rata diminuată a copiilor separați de familie și a numărului de copii plasați în instituții rezidențiale							
1.	Asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial	1.1. Prevenirea separării copilului de familie	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Afacerilor	2018-2022	1. Capacități consolidate ale autorităților tutelare locale și teritoriale în exercitarea atribuțiilor funcționale 2. Proces de luare a deciziilor privind separarea copilului de	1 760 000 1 354 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

			Interne, administrația publică locală		familie - uniformizat 3. Sistemul de prestații sociale pentru susținerea familiei și protecției copilului – eficientizat 4. Rețea de servicii sociale în sprijinul familiilor cu copii în risc de separare, inclusiv de intervenție timpurie – dezvoltată	544 814 100 340 720 000 Total: 888 648 100	
		1.2. Stoparea graduală a instituționalizării copiilor cu vârsta de 0-3 ani și reducerea numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, administrația publică locală	2018- 2022	1. Servicii de planificare familială și de formare a abilităților parentale pentru creșterea și educarea copiilor – dezvoltate 2. Servicii de (re)integrare a copiilor în familie, de sprijin familial și de îngrijire de tip familial, inclusiv pentru copiii cu vârsta de 0-3 ani și pentru copiii cu dizabilități – dezvoltate	40 344 000 În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Reducerea efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămăși în țară	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației Culturii și Cercetării, administrația publică locală	2018-2020	1. Mecanism de evidență și monitorizare a situației copiilor ai cărora părinți/unicul părinte sînt plecați peste hotare – implementat 2. Programe de informare/constientizare și servicii de consiliere a copiilor rămăși în țară, a părinților migranți și a persoanelor în grija cărora rămîn copiii – implementate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe 12 600 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Atitudinea îmbunătățită și percepția schimbată față de violența asupra copiilor și rata sporită a situațiilor de identificare, referire și asistență a cazurilor de violență, neglijare și exploatare a copiilor							
1.	Prevenirea și combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor	1.1. Dezvoltarea cadrului legal, instituțional și metodologic care să asigure funcționarea eficientă a unui sistem integrat de servicii și mecanisme de prevenire și combatere a violentei, neglijării și	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne,	2018- 2020	1. Mecanismul intersectorial de identificare, evaluare, asistență, referire și evidență a copiilor victime și potențiale victime ale violentei, neglijării și exploatării – funcțional 2. Servicii sociale de asistență a	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		exploatării copiilor	administrația publică locală, Oficiul Avocatului Poporului		famiilor și copiilor victime ale violenței - dezvoltate 3. Calitatea colectării și sistematizării datelor cu referire la violența, neglijarea și exploatarea copilului – îmbunătățită		
		1.2. Promovarea campaniilor de informare și sensibilizare în scopul prevenirii violenței asupra copiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, administrația publică locală, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2022	Numărul anual de campanii de informare și al acțiunilor de sensibilizare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Ținta strategică C: Politici în domeniul protecției copilului bazate pe evidențe							
1.	Dezvoltarea și implementarea sistemului informațional automatizat în domeniul protecției copilului	1.1. Colectarea și prelucrarea automatizată a datelor privind sistemul de protecție a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2020	1. Sistem informațional automatizat de colectare și prelucrare a datelor privind sistemul de protecție a copiilor în situație de risc și separați de părinți, creat și funcțional 2. Date dezagregate privind situația copiilor în sistemul de protecție colectate și publicate	2 680 000 În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Consolidarea capacităților autorităților responsabile de elaborarea și promovarea politicilor în domeniul protecției copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți privind analiza, monitorizarea, evaluarea și managementul politicilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2020	Numărul de angajați instruiți.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Ținta strategică D: Mediu digital mai sigur pentru copii și adolescenți							

1.	Implementarea politicii de stat în domeniul siguranței on-line a copiilor	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe internet a copiilor și adolescenților	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației Culturii și Cercetării, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2020	1. Puncte de contact naționale pentru raportarea conținutului ilegal create și funcționabile 2. Centre de informare și consiliere privind siguranța online create și funcționabile 3. Număr de activități de informare și sensibilizare a publicului privind riscurile online; 4. Cadru legal și de cooperare la nivel național în contracararea producerii și distribuirii conținutului ilegal, a acostării și hărțuirii online dezvoltat 5. Mecanisme necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor cadrului legal aprobate 6. Sisteme de autoreglementare în domeniul siguranței copiilor în mediul online elaborate și utilizate 7. Numărul de copii și adolescenți informați despre riscurile mediului online și navigarea în siguranță pe Internet 8. Date statistice actuale privind siguranța online a copiilor și adolescenților sistematizate și disponibile online 9. Cercetări privind comportamentul copiilor și adolescenților în Internet realizate și publicate online	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe, 45 000 lei, pentru procurare de soft	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul II: Consolidarea sistemului de justiție juvenilă							
Trința strategică A: Copii care au săvârșit infracțiuni implicați în programe speciale de reeducare							
1.	Specializarea și instruirea actorilor implicați în sistemul de justiție juvenilă	1.1. Instruirea inițială a judecătorilor și procurorilor în cauzele penale privind minorii	Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Ministerul Justiției	2018-2022	Numărul de procurori, judecatori instruiți anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		1.2. Instruirea continuă a judecătorilor și procurorilor privind examinarea cauzelor cu implicarea minorilor	Institutul Național al Justiției	2018-2022	1. Numărul de instruiți desfășurate anual 2. Numărul de judecători și procurori instruiți anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Instruirea agenților constatați, a polițiștilor și ofițerilor de urmărire penală	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală	2018-2022	1. Numărul de instruiți anuale 2. Numărul de agenți constatați, polițiști și ofițeri de urmărire penală instruiți anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.4. Instruirea funcționarilor din cadrul APL	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2022	1. Numărul de instruiți anuale 2. Numărul de funcționari instruiți anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Tinta B: Drepturile copiilor victime ale infracțiunilor respectate							
1.	Asigurarea audierii copilului victimă a infracțiunii în condiții speciale	1.1 Reglementarea statutului intervievatorului în procedura de audiere a copiilor victime/martori ai infracțiunilor, în condițiile art. 110 ¹ din Codul de procedură penală	Ministerul Justiției	2018-2019	Legea intervievatorului adoptată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea și aprobarea Standardelor de amenajare a spațiilor de audiere a copilului în condiții speciale	Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Afacerilor Interne	2018-2019	Standarde de amenajare a spațiilor de audiere aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Instruirea inițială și continuă a intervievatorilor. Acreditarea acestora	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național de Justiție	2018-2020	Intervievatori instruiți și acreditați	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

2.	Crearea și consolidarea mecanismului național privind dejudicierea cauzelor penale cu implicarea copiilor în conflict cu legea	2.1. Promovarea mecanismului de dejudiciere aplicat în raioanele-pilot	Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Afacerilor Interne	2018-2022	Raport de implementare a mecanismului elaborat și publicat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Instituționalizarea mecanismului de dejudiciere la nivel național.	Ministerul Justiției	2018-2022	1. Rata de cauze penale dejudiciate anual 2. Numărul de minori eliberați anual de răspunderea sau pedeapsa penală	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.3. Dezvoltarea și promovarea măsurilor extrajudiciare de soluționare a cauzelor cu implicarea copiilor	Ministerul Justiției	2018-2022	Numărul de minori eliberați anual de răspunderea sau pedeapsa penală	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Consolidarea activităților de reabilitare și reintegrare a minorilor în conflict cu legea sub vârsta răspunderii penale	3.1. Completarea legislației cu prevederi de reglementare a măsurilor de intervenție în privința minorilor sub vârsta răspunderii penale	Ministerul Justiției, Comisia parlamentară de profil, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne	2018-2022	Cadru normativ modificat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4.	Crearea mecanismelor de protecție a drepturilor minorilor aflați în detenție	4.1. Monitorizarea instituțiilor de detenție de către Ombudsmanul pentru drepturile copilului	Oficiul Avocatului Poporului	2018-2022	Rapoarte anuale cu privire la vizitele efectuate elaborate și publicate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		4.2. Elaborarea unor modificări la legislație, în special la Codul de executare, ca urmare a rapoartelor Ombudsmanului pentru drepturile copilului, după caz	Ministerul Justiției, Oficiul Avocatului Poporului, Comisia parlamentară de profil	2019	Cadru normativ modificat și adoptat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		4.3. Asigurarea dreptului copiilor în detenție de a fi în contact cu familia	Ministerul Justiției, Oficiul Avocatului Poporului	2018-2022	Rapoarte anuale elaborate	În limitele alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

						aprobate; surse externe	organizațiile societății civile
5.	Implementarea măsurilor punitive nonprivative de libertate aplicate minorilor	5.1. Aplicarea alternativelor pentru detenție în privința minorilor trași la răspundere penală	Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii	2018-2022	1. Cauze penale examinate 2. Numărul de măsuri alternative aplicate 3. Numărul de minori condamnați care au beneficiat de măsuri alternative	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
6.	Consolidarea activității de probațiune juvenilă	6.1. Implementarea Strategiei de dezvoltare a sistemului probațiunii pentru anii 2016-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia cu referire la minorii în conflict cu legea	Ministerul Justiției	2018-2020	1. Raport anual prezentat Guvernului 2. Numărul de minori supuși probațiunii implicați în programe probaționale 3. Numărul de minori supuși probațiunii integrați în câmpul muncii sau studii în cooperare cu actorii comunitari	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
12. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor tinere							
Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor tinere în Republica Moldova							
Tinta strategică A: Condiții create privind abilitarea tinerilor în domeniul educației și instruirii							
1.	Implementarea politicii statului în domeniul dezvoltării sectorului tineretului	1.1. Monitorizarea și evaluarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2020	1. Rată de participare a tinerilor, inclusiv celor cu oportunități reduse, în procesul decizional, dezagregat pe ani 2. Numărul de APL de nivelul 1 care implică tinerii în procesul de luare a deciziilor 3. Numărul de consilii locale ale tinerilor 4. Rețea națională creată ale consiliilor locale ale tinerilor 5. Numărul de programe de mobilitate a tinerilor competitivi pe piața muncii 6. Cadru legal funcțional pentru asigurarea protecției și securității în internet a tinerilor și	50 000 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					<p>adolescenților</p> <p>7. Numărul de evenimente desfășurate anual în comun cu organizațiile internaționale și structurile de tineret</p> <p>8. Rată de ocupare pe piața muncii a tinerilor cu vârsta de 15 – 29 ani</p> <p>9. Pondere a tinerilor cu vârsta de 15-29 ani care au părăsit locul de muncă</p> <p>11. Rată a șomajului tinerilor</p> <p>12. Numărul de tineri din sistemul preuniversitar și universitar care au realizat intership-uri naționale sau internaționale</p> <p>13. Numărul de beneficiari de intershipuri angajați în câmpul muncii</p> <p>14. Numărul de organizații de tineret beneficiari ai programului de dezvoltare instituțională</p>		
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a Strategiei și Planului de acțiuni, cu modificarea Planului, după caz	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018	<p>1. Raport elaborat</p> <p>2. Impact evaluat</p> <p>3. Modificări operate, după caz</p>	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Consolidarea mecanismelor de informare a tinerilor	2.1. Asigurarea dreptului la informare a tinerilor prin Internet, utilizarea bibliotecilor cu echipament modern	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2021	<p>1. Numărul de biblioteci cu echipament modern</p> <p>2. Numărul de beneficiari din rândul tinerilor, dezagregat pe ani</p>	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Organizarea emisiunilor radio și TV pentru tineri și cu implicarea tinerilor	Instituția Publică Națională a Audiovizualului, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2021	Numărul de emisiuni radio și TV pentru și cu implicarea tinerilor realizate anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

Obiectivul II: Stimularea politicilor ce fac posibilă reducerea ratei somajului în rândul tinerilor prin oferirea oportunităților pentru tineri de a avea un loc de muncă							
Tinta strategică A: Rata tinerilor fără loc de muncă redusă							
1.	Facilitarea procesului de angajare a tinerilor în câmpul muncii	1.1. Adoptarea politicilor de stimulare a angajării tinerilor absolvenți în câmpul muncii	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2020	Document de politici elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Încurajarea femeilor tinere să aleagă domeniile non-tradiționale de studii și profesii	2.1. Includerea dimensiunii de gen în orientarea profesională și vocațională în vederea accederii la meserii non-tradiționale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019-2020	Rata tinerelor care optează pentru orientarea profesională și vocațională în vederea accederii la meserii non-tradiționale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Promovarea și ghidarea în carieră în domenii mai puțin tradiționale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019-2020	1. Ghid elaborat și publicat 2. Rata tinerelor cu vârsta cuprinsă între 18 și 21 ani care își aleg domeniile non-tradiționale de studii și profesii	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
13. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor vârstnice							
Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor vârstnice în Republica Moldova							
Tinta strategică A: Participare socială și bătrânețe demnă pentru vârstnici							
1.	Implementarea politicii statului în domeniul protecției și incluziunii persoanelor vârstnice	1.1. Elaborarea planului de acțiuni privind implementarea „Programului pentru integrarea problemei îmbătrînirii în politici”	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	Plan aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Monitorizarea implementării planului de acțiuni privind implementarea „Programului pentru integrarea problemei îmbătrînirii în politici”	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2022	1. Rapoarte de monitorizare elaborate și publicate 2. Indice de percepție față de persoanele vârstnice 3. Date dezagregate pe domenii ocupaționale privind gradul de implicare a persoanelor vârstnice 4. Coeficient al îmbătrînirii 5. Grad de reflectare a impactului asupra îmbătrînirii în politicile naționale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		1.3. Consolidarea capacităților autorităților administrației publice locale privind dezvoltarea strategiilor locale de asistență socială adresate vîrstnicilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2019	1. Numărul de funcționari instruiți din cadrul APL 2. Pondere a autorităților locale care au elaborat strategii de asistență socială pentru vîrstnici	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Consolidarea mecanismului de instruire și educație a adulților la nivel național	2.1. Realizarea unui studiu cu privire la identificarea necesităților de educație/ instruire a adulților și persoanelor în etate (accent pe vîrsta 55+)	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	Studiu elaborat și recomandări formulate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea și aprobarea Strategiei naționale cu privire la învățarea pe tot parcursul vieții	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	Strategie elaborată și aprobată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		2.3. Promovarea creării cluburilor de educație a adulților și a cluburilor de educație a persoanelor în etate în cadrul structurilor deja existente (ONG-uri, școli, licee, universități, biblioteci, case de cultură, etc)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2022	1. Localuri identificate/create 2. Rată a persoanelor în etate care frecventează aceste localuri	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Consolidarea competitivității și capacităților persoanelor de vîrstă prepensionară și a persoanelor în etate pe piața forței de muncă	3.1. Desfășurarea campaniilor anuale de promovare a persoanei în etate active și de combatere a ageismului (discriminarea pe criteriu de vîrstă)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2022	1. Numărul de campanii desfășurate anual; 2. Numărul de materiale distribuite anual; 3. Numărul de persoane informate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Încurajarea și motivarea angajatorilor de a asigura orientare în carieră și cursuri vocaționale pentru persoane de vîrstă prepensionară și persoane în etate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2022	1. Pondere a vîrstnicilor angajați în cîmpul muncii; 2. Numărul de angajatori care organizează cursuri vocaționale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		3.3. Implementarea programelor de autoangajare și antreprenariat pentru persoanele cu vârsta prepensionară	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2022	1. Numărul de programe desfășurate 2. Numărul de participanți 3. Numărul de vîrstnici care desfășoară activitate antreprenorială	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Indice sporit al calității vieții persoanelor vîrstnice							
1.	Asigurarea accesului persoanelor vîrstnice la servicii sociale	1.1. Elaborarea Legii privind asistența socială a persoanelor vîrstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, administrația publică locală, Congresul Autorităților Locale din Moldova	2018-2019	Cadru normativ elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea metodologiei de costificare a serviciilor sociale adresate vîrstnicilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, administrația publică locală	2019-2020	Metodologie aprobată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Definirea pachetului de servicii sociale statutare adresate vîrstnicilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, administrația publică locală	2018-2022	Act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.4. Asigurarea implementării Programului de ajutor social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2022	Număr anual de familii beneficiare de ajutor social	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Continuarea implementării reformei sistemului de pensionare	2.1. Asigurarea indexării pensiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Casa Națională de	2018-2022	1. Proceduri de indexare întreprinse 2. Rată de înlocuire a salariului prin pensia pentru limita de vîrstă	2018– 676 043 600 2019– 745 310 100 2020–	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile

			Asigurări Sociale , Ministerul Finanțelor			864 184 800	societății civile
3.	Implicarea Republicii Moldova și asumarea angajamentelor în conformitate cu Strategia Globală și Planul de acțiuni pentru guverne cu privire la Ț Îmbătrânire și sănătate al Organizației Mondiale a Sănătății	3.1. Asumarea angajamentelor de către Republica Moldova în conformitate cu Strategia globală și Planul de acțiuni pentru guverne cu privire la Îmbătrânire și Sănătate al Organizației Mondiale a Sănătății	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Comisia parlamentară de profil	2019-2022	Angajamente asumate și implementate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
4.	Asigurarea accesului persoanelor în etate la servicii medicale, de îngrijire și geriatrice	4.1. Evaluarea accesului la servicii de sănătate a persoanelor vîrstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018	1. Studiu elaborat și publicat 2. Recomandări formulate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		4.2. Informarea populației despre serviciile medicale prestate în cadrul Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2019	Material informaționale elaborate și distribuite	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (Help AGE), organizațiile societății civile
5.	Asigurarea acoperirii necesității de servicii geriatrice la toate nivelurile, centrate pe persoană	5.1. Instruirea specialiștilor în geriatrică – a personalului medical specializat și a personalului medical implicat în procesul de diagnostic și terapeutic (inclusiv medici de familie)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	Numărul de specialiști instruiți în domeniul geriatric	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		5.2. Creșterea gradului de acoperire cu medici geriatri	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, administrația publică locală	2018-2021	Numărul de medici geriatri în raport cu localitățile	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		5.3. Specificarea serviciilor geriatrice în Programul UNIC al asigurării obligatorii de asistență medicală conform necesităților și riscurile de sănătate a populației	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Servicii geriatrice incluse în Programul UNIC al asigurării obligatorii de asistență medicală	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
14. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor cu dizabilități							
Obiectivul 1: Asigurarea cadrului legal și de politici în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități							
Tinta strategică A- Drepturile persoanelor cu dizabilități deplin respectate, protejate și asigurate							
1.	Implementarea politicii statului privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	1.1. Aprobarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	Program aprobat	Costurile implementării stabilite în Program	Partenerii de dezvoltare, OHCHR, PNUD, ONG-urile cu activitate în domeniu
		1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, administrația publică centrală, administrația publică locală	anual	1. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat de măsurile de protecție socială în comunitate 2. Numărul de instituții educaționale incluzive 3. Numărul de copii și tineri din instituțiile educaționale incluzive care au beneficiat de educație de calitate în fiecare an 4. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat în fiecare an de servicii medicale, de abilitare și reabilitare de calitate în raport cu cei care au nevoie de aceste servicii 5. Rată de angajare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități 6. Rată de participare a persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală 7. Rată a accesibilității	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					infrastructurii, transportului, informației și comunicațiilor pentru persoanele cu dizabilități în fiecare an 8. Numărul de campanii de informare a populației cu privire la drepturile și abilitățile persoanelor cu dizabilități		
		1.3. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Programului cu modificarea lui, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale administrația publică centrală, administrația publică locală	2020	1. Raport elaborat 2. Impact estimat privind implementarea la jumătate de perioadă 3. Document modificat, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Implementarea politicii statului privind dezinstituționalizarea	2.1. Elaborarea și aprobarea unui Program național de dezinstituționalizare	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018 – 2019	1. Program elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3.	Aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială.	3.1. Monitorizare și evaluarea Planului de acțiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Inspekția de Stat în Construcții, administrația publică centrală, administrația publică locală	2018-2020	Planul de acțiuni aprobat de Guvern. 1. Numărul în progres de obiecte de infrastructură socială asigurate cu accesul pentru persoane cu dizabilități. 2. Raport elaborat. 3. Impact estimat privind implementarea Planului în anul 2019	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		3.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Planului cu modificarea lui, după caz	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2020	Document modificat, după caz	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

15. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, religioase și lingvistice							
Obiectivul I: Asigurarea integrării persoanelor aparținând minorităților în toate domeniile de activitate ale statului prin consolidarea cadrului de politici și a celui legal							
Ținta strategică A: Relații interetnice consolidate pe întreg teritoriul Republicii Moldova							
1.	Implementarea politicii statului privind consolidarea relațiilor interetnice	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 și a Planului de acțiuni pentru anii 2017-2020 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027	Biroul Relații Interetnice administrația publică locală	2020	<p>1. Numărul de reprezentanți ai persoanelor aparținând minorităților naționale angajați la toate nivelurile administrației publice, dezagregate pe sex și vîrstă</p> <p>2. Numărul de persoane aparținând minorităților naționale implicate în programe de instruire, inclusiv prin predarea limbii de romîne, pentru crearea condițiilor necesare în vederea recrutării acestora la toate nivelurile administrației publice</p> <p>3. Numărul de reprezentanți ai persoanelor aparținând minorităților naționale implicați în organele consultative</p> <p>4. Numărul de mecanisme consultative cu persoanele aparținând minorităților naționale eficiente la nivel local și național</p> <p>5. Sistem de colectare și analiză a datelor referitoare la relațiile interetnice, dezagregate pe sexe, cunoașterea limbilor și alte criterii</p> <p>6. Rată a persoanelor cu competențe de comunicare în limba romînă sporite în urma absolvirii cursurilor lingvistice</p> <p>7. Cadru normativ privind punerea în aplicare a prevederilor articolelor din Codul educației, care se referă la studierea și predarea în limbile persoanelor</p>	15 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

					<p>aparținând minorităților naționale aprobat și implementat</p> <p>8. Numărul de campanii de promovare a multilingvismului și prezenței sporite a diversității lingvistice în societate</p> <p>9. Numărul de jurnaliști instruiți în vederea reflectării diversității și dialogului intercultural</p> <p>10. Numărul de evenimente/campanii de promovare a diversității în societate organizate, programe TV și audio difuzate, materiale distribuite prin rețelele sociale</p> <p>11. Grad de educație interculturală</p> <p>10. Numărul de programe radio și TV în care se reflectă diversitatea etnică, culturală și lingvistică a societății</p>		
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 cu modificarea ei, după caz	Biroul Relații Interetnice administrația publică locală	2020	<p>1. Raport elaborat</p> <p>2. Impact estimat</p> <p>3. Strategie modificată, după caz</p>	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.3. Evaluarea finală a impactului Planului de acțiuni pentru anii 2017-2020	Biroul Relații Interetnice	2020	<p>1. Raport final de evaluare a impactului elaborat</p> <p>2. Recomandări formulate</p>	5 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.4. Elaborarea următorului Plan de acțiuni pentru anii 2021-2024 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica	Biroul Relații Interetnice, Grupul de lucru interministerial CCOE	2021	1. Plan elaborat și aprobat	8 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		Moldova pentru anii 2017-2027					
Obiectivul II: Prevenirea și combaterea discriminării față de persoanele de etnie romă							
Ținta strategică A: Susținerea populației de etnie romă realizată pe întreg teritoriul Republicii Moldova							
1.	Implementarea politicii statului privind susținerea populației de etnie romă	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă pe anii 2016-2020	Biroul Relații Interetnice, administrația publică centrală	2020	1. Rată de participare a copiilor romi, în special a fetelor rome, în sistemul educațional preșcolar și preuniversitar 2. Rată a absenteismului nemotivat și abandonului școlar timpuriu 3. Rată de încadrare în câmpul muncii a persoanelor de etnie romă 4. Numărul de persoane de etnie romă beneficiari de protecție socială 5. Numărul de persoane de etnie romă beneficiari de servicii calitative medicale 6. Condiții de locuit pentru persoanele de etnie romă, în special în localitățile intens populate de romi 7. Rată de participare a romilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local și central 8. Grad de promovare a diversității culturale a romilor	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă pe anii 2016-2020, cu modificarea lui, după caz	Biroul Relații Interetnice, administrația publică centrală, administrația publică locală	2018	1. Raport elaborat 2. Impact estimat 3. Plan modificat, după caz	5 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

		1.3. Evaluarea finală a impactului Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă pe anii 2016-2020	Biroul Relații Interetnice	2020	1. Raport final de evaluare a impactului elaborat 2. Recomandări formulate	5 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
		1.4. Elaborarea unui nou Plan de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă pe anii 2021-2025	Biroul Relații Interetnice	2021	1. Grup de lucru creat 2. Proiect elaborat și consultat cu administrația publică centrală, administrația publică locală	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
Obiectivul III: Prevenirea și combaterea discriminării față de persoanele ce fac parte din grupurile religioase minoritare							
Tinta strategică A: Drepturilor diversității religioase susținute prin respectarea convingerilor religioase ale grupurilor religioase minoritare							
1.	Asigurarea diversității culturale religioase în instituțiile de învățământ	1.1. Revizuirea curriculumului școlar în lumina diversității culturale religioase și importanței respectului pentru minoritățile religioase	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2019	Curriculum școlar revizuit și aplicat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
2.	Ridicarea gradului de cunoaștere în rândul comunităților religioase minoritare a drepturilor sale, mecanismelor de îndeplinire a obligației statului de a asigura realizarea dreptului la libertatea de conștiință, gândire și religie și mecanismelor de protecție împotriva discriminării	2.1. Desfășurarea activităților de capacitate a reprezentanților comunităților religioase minoritare în domeniul exercitării dreptului la libertatea de conștiință, gândire și religie și mecanismelor de protecție împotriva discriminării	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2018	1. Numărul de instruiți desfășurate	50 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
16. Domeniul de intervenție: Respectarea drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului							
Obiectivul I: Asigurarea respectării drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului ale Republicii Moldova							
Tinta strategică A: Rezervele și declarațiile privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor și convențiilor internaționale în domeniul drepturilor omului pentru localitățile din stînga Nistrului sînt retrase							

1.	Îndeplinirea procedurilor naționale relevante retragerii declarațiilor și rezervelor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv ICCPR-OP1 și ICCPR-OP2	1.1. Întreprinderea măsurilor menite să contribuie la retragerea declarațiilor și rezervelor teritoriale formulate de RM la tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului la care este parte, inclusiv ICCPR-OP1 și ICCPR-OP2	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției	2018-2019	Numărul consultațiilor publice	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Elaborarea și promovarea proiectelor de acte normative cu privire la retragerea declarațiilor și rezervelor teritoriale	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției	2020-2021	Numărul de acte promovate și rezerve/declarații retrase	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Ținta strategică B: Intensificarea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți pentru problemele drepturilor omului din localitățile din stînga Nistrului							
1.	Abordarea sistematică în procesul de negocieri a problematicii drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	1.1. Identificarea și includerea pe agenda de negocieri a problemelor prioritare în domeniul drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare), Ministerul Justiției	2018-2022	Numărul de intervenții	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Oficiul Avocatului Poporului, Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Relansarea activității subgrupului pentru drepturile omului, cu implicarea reprezentanților societății civile de pe ambele maluri și a organizațiilor internaționale	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare) Ministerul Justiției	2018-2022	Numărul de ședințe desfășurate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Oficiul Avocatului Poporului, Participanții în formatul de negocieri „5+2”,

	relevante					ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
	1.3. Elaborarea și punerea în aplicare a unui mecanism de deblocare a accesului fermierilor din raionul Dubăsari la terenurile agricole, amplasate după traseul Rîbnîța-Tiraspol	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	2021	1. Număr de acțiuni întreprinse 2. Mecanism elaborat și implementat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
	1.4. Identificarea unui mecanism de schimburi informaționale Chișinău-Tiraspol în privința datelor cu caracter personal	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare), Ministerul Justiției, Agenția Servicii Publice	2021	1. Număr de acțiuni întreprinse 2. Mecanism identificat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
	1.5. Sensibilizarea participanților în formatul de negocieri „5+2”, organizațiilor internaționale relevante, a misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova asupra cazurilor de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare), Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018-2022	1. Număr de sesizări perfectate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Obiectivul II: Reducerea numărului de încălcări ale drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe						
Ținta strategică A: Suport și asistență oferită, în mod sistematic, persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate						

1.	Oferirea suportului și asistenței, în mod sistematic, persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stînga Nistrului	1.1. Fortificarea capacităților Oficiului Avocatului Poporului în procesul de monitorizare a respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană	Oficiul Avocatului Poporului	2019	Studiu elaborat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Analiza sistemică a situației privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	2018-2022	Rapoarte anuale și speciale elaborate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Oficiul Avocatului Poporului, Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Ținta strategică B: Monitorizarea fiecărui caz sesizat privind aplicarea torturii și a tratamentelor inumane și degradante documentate în localitățile din stînga Nistrului							
1.	Monitorizarea situației persoanelor aflate în locurile de detenție în stînga Nistrului	1.1. Identificarea organizațiilor societății civile, a coalițiilor, altor tipuri de instituții care au drept scop monitorizarea situației cu privire la deținuți în localitățile din stînga Nistrului	Oficiul Avocatului Poporului, Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	2018-2022	1. Instituții identificate 2. Echipe de monitorizare create	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Instruirea organizațiilor societății civile/echipelor de monitorizare în domeniul prevenirii torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018-2022	1. Ghid de monitorizare elaborat 2. Număr de întruniri organizate 3. Număr persoane instruite	500 000	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice

							acreditate în Republica Moldova
Ținta strategică C: Număr mai mare de elevi în instituțiile de învățământ cu predare în grafia latină din stînga Nistrului							
1.	Asigurarea condițiilor necesare pentru buna funcționarea a școlilor moldovenești cu predare în grafie latină din localitățile din stînga Nistrului	1.1. Acordarea suportului permanent instituțiilor de învățământ cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	2018-2022	Numărul de acțiuni întreprinse	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Promovarea studierii, în condiții de egalitate, a limbilor vorbite în localitățile din stînga Nistrului	Ministerul Educației Culturii și Cercetării	2018-2022	Pondere a numărului de elevi înmatriculați în instituțiile de învățământ	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
2.	Promovarea sporirii numărului de școli cu studiere în limba maternă, proporțional procentajului stabilit pe grupuri lingvistice	2.1. Desfășurarea unei campanii de informare a populației din stînga Nistrului cu privire la beneficiile instruirii de calitate	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2022	Numărul de persoane participante în cadrul campaniilor de informare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		2.2. Elaborarea unui studiu privind situația limbilor vorbite în localitățile din stînga Nistrului și modul de realizare a studiilor în limbile vorbite	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2019	1. Studiu desfășurat și prezentat 2. Recomandări formulate și diseminate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice

							acreditate în Republica Moldova
		2.3. Depunerea eforturilor constante în vederea asigurării unor oportunități egale pentru elevii care studiază în alte instituții de învățământ decât cele din subordinea Ministerului Educației	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2022	1.Măsuri/mecanisme de asigurare a oportunităților egale de studiere elaborate și aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Tinta strategică D: Număr sporit de persoane domiciliat în localitățile din stînga Nistrului care au obținut acte de identitate din Sistemul național de pașapoarte							
1.	Dezvoltarea proceselor de eliberare a documentelor de stare civilă, a actelor de identitate, de determinare a apartenenței sau de dobîndire a cetățeniei Republicii Moldova locuitorilor din stînga Nistrului	1.1. Identificarea carențelor în procesul de eliberare a documentelor de stare civilă și actelor de identitate, precum și perfecționarea cadrului normativ existent	Agencia Servicii Publice	2018-2021	Studiu elaborat și recomandări formulate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Perfecționarea cadrului normativ existent	Agencia Servicii Publice Ministerul Justiției	2018-2019	Cadru normativ modificat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul European, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Obiectivul III: Creșterea ponderei activității societății civile în procesul de monitorizare a încălcărilor drepturilor omului							
Tinta strategică A: Activitate intensificată a organizațiilor care implementează proiecte și acțiuni de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului							

1.	Încurajarea activității organizațiilor societății civile și grupurilor de inițiativă în localitățile din stînga Nistrului	1.1. Facilitarea organizării unor platforme de dialog între organizațiile care se preocupă de drepturile omului pe ambele maluri ale Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	2018-2019	Platformă creată și activități realizate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Extinderea dialogului dintre autorități și societatea civilă din localitățile din stînga Nistrului, inclusiv prin prisma măsurilor de consolidare a încrederii	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare),	2018-2022	1. Numărul de ședințe comune organizate anual 2. Numărul de participanți	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
2.	Protecția apărătorilor drepturilor omului care realizează acțiuni și activități în localitățile din stînga Nistrului sau pentru locuitorii din localitățile din stînga Nistrului	2.1. Elaborarea unor mecanisme de protecție clare pentru persoanele care desfășoară activități de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	2019	Mecanism creat și implementat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		2.2. Mobilizarea sprijinului extern în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și protejării apărătorilor drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018-2022	Declarații și comunicate difuzate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Oficiul Avocatului Poporului, participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova

3.	Familiarizarea societății din stînga Nistrului cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților omului	3.1. Sensibilizarea persoanelor din stînga Nistrului în vederea respectării drepturilor și libertăților omului	Oficiul Avocatului Poporului, administrația publică centrală	2018-2021	Numărul de campanii de sensibilizare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		3.2. Mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților omului	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	2018-2021	Rapoarte elaborate și comunicate de presă difuzate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Oficiul Avocatului Poporului, participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		3.3. Contribuirea la consolidarea educației în domeniul drepturilor și libertăților omului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018-2021	Curriculum elaborat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Oficiul Avocatului Poporului, participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		3.4. Elaborarea și diseminarea materialelor informative despre drepturile și libertățile omului pentru locuitorii din stînga Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare), Oficiul Avocatului Poporului	2018-2021	Numărul de pliante elaborate și diseminate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Participanții în formatul de negocieri „5+2”, ONU, Consiliul Europei, misiunile

								diplomatice acreditate în Republica Moldova
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Abrevieri

MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MJ	Ministerul Justiției
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
MF	Ministerul Finanțelor
PG	Procuratura Generală
CSP	Consiliul Superior al Procurorilor
INJ	Institutul Național al Justiției
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
UAM	Uniunea avocaților din Republica Moldova
CNAJGS	Consiliul Național pentru asistența juridică garantată de stat
OAP	Oficiul Avocatului Poporului
SNR	Sistemul Național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime a traficului de ființe umane
CPEDAE	Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității
BRI	Biroul Relații Interetnice
CCOE	Consiliul Coordonator al organizațiilor etnoculturale
CNPDCP	Centrul Național pentru protecția datelor cu caracter personal
CCA	Consiliul Coordonator al Audiovizualului
TRM	Instituția publică națională "Teleradio Moldova"
CC	Consiliul Concurenței
CCTFU	Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane
Secretariat TFU	Secretariatul permanent al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane
AAP	Academia de Administrare Publică
CALM	Congresul autorităților locale din Moldova
BNS	Biroul Național de Statistică
BPR	Biroul pentru Reintegrare
ARFC	Agencia relații funciare și cadastru
USMF "N. Testemițanu"	Universitatea de Stat de medicină și farmacie "Nicolae Testemițanu"
SDMC	Spitalul de dermatologie și maladii comunicabile
CNAM	Compania națională de asigurări în medicină
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova
AMED	Agencia medicamentului și dispozitivelor medicale
CNSP	Centrul național de sănătate publică
OMS	Organizația mondială a sănătății
CNSM	Confederația națională a sindicatelor din Moldova
CNPM	Confederația națională a patronatului din Republica Moldova
ONU	Organizația Națiunilor Unite
UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru copii
UNFPA	Fondul Națiunilor Unite pentru Populație
PNUD/ UNDP	Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare
UNAIDS	Programul Națiunilor Unite pentru HIV și SIDA
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
OHCHR	Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
CNPAC	Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CoE	Consiliul Europei
IGP	Inspectoratul General de Poliție
FAOAM	Fondul asigurărilor obligatorii de asistență medicală
AMUP	Asistență medicală urgentă prespitalicească
EPU	Evaluarea Periodică Universală